

סדר מצוה יומית מצות המלך

הנקרא סמ"ה - והוא סדר מצות היום
מיוסד ללמוד מצוה אחת בכל יום
מתקנה חד מבעלי התוספות
רבינו יצחק מקורביל בעל הסמ"ק ז"ל

סדר הלימוד לחודש
אדר תשפ"ה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר
הגה"ק בעל משנה הלכות
מאונגוואר צוקללה"ה

תפלה קצרה לפני לימוד המצוות

מאת כ"ק מרן ארמו"ר הגה"ק זצוקלה"ה

רבוּן העוֹלָמִים מִלְךְ עֲלִיּוֹן אֲדוֹן הַכֹּל אֵב
תְּרַחֲמֵם וְהַסְלִיחוֹת מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְךָ ה'
אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בְּקִדָּה וְהַשְׁתַּחֲוִיָּה עַל
אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בָנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְהַבְדַּלְתָּנוּ מִן
הַתּוֹעִים וְקִרְבָּתְנוּ לְעַבְדְּךָ וְנָתַתָּ לָנוּ תוֹרַת
אֱמֶת חֲקִים וּמִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים וְחַיֵּי עוֹלָם נִמְעָת
בְּתוֹכָנוּ וְשִׂמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ עָלֵינוּ קְרָאתָ:

אָנָּה מִלְךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים פָּתַח לָבֵנוּ בְּתוֹרַתְךָ
וְאַחֲרֵי מִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוּף נִפְשֵׁנוּ וּמִבְּיַנְתְּךָ
תְּבַיְנֵנוּ לְהַבִּין וְלְהַשְׁפִּיל לְשִׁמְעֵי לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד
לְשִׁמּוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֵת כָּל דְּבָרֵי תִלְמוּד
תוֹרַתְךָ וּמִצְוֹתֶיךָ בְּאַהֲבָה לְכוּן לְאַמְתָּה וְלְהַבִּין
עִמְקֵי סוּדוֹתֶיךָ, וְתִצְלָנוּ מִכָּל שְׁגִיאוֹהָ וְטָעוֹת,
וְתִשֵּׁם בְּלָבֵנוּ אֶהְיֶה וְיִרְאָתְךָ כֹּל יְמֵי חַיֵּינוּ וְכוּף
אֵת יַצְרָנוּ לְהַשְׁתַּעֲבֵד לְךָ וְתַתְּנֵנוּ לְחֵן לְחֶסֶד
וְלִרְחֻמִּים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָּל רוֹאֵנוּ, וְשִׁירָאוּ
מִעֲלוֹתֵינוּ וְלֹא חֶסְרוֹנוֹתֵינוּ, וְכֵן אֲנַחְנוּ מֵהֵם,
וְתִגְבִּיֵה קִרְנֵנוּ לְמַעַלְהָ, וְתִצְלָנוּ מִכָּפַי כָּל אוֹיֵב,
וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלֵינוּ רָעָה מִהֲרָה הַפֵּר עֲצָתָם
וְקַלְקַל מַחֲשַׁבְתָּם וְעֲשֵׂה עִמָּנוּ לְטוֹבָה אוֹת:

וְהַרְנֵי בּוֹלֵל עֲצָמוּ בְשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל בְּלִמּוּד
הַמִּצְוֹת וְהַלְכוּתֵיהֶם שְׂאֵנִי לִוְדֵי הַיּוֹם
וּבְכָל יוֹם, וְלֵאמֹר כֹּל נִפְשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים
וְלֵהַכִּלֵּל בָּהֶם בְּכֹל וּפְרָט, וְיִהְיֶה לְלִמּוּד זֶה עוֹלָה
לְפָנֶיךָ אֱבִינוּ מִלִּפְנֵי כָּאֵלּוּ קִימַתִּי כֹּל מִצְוֹת הַמִּלְךְ
חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו וְגוּרֹתָיו וְנִשְׁלָמָה פְּרִים שְׁפִתֵינוּ,
וְזִכּוֹת מוֹשֶׁה רַבֵּינוּ ע"ה עֲבַד נֶאֱמָן אֲשֶׁר עַל יְדוֹ
נָתַתָּ אֵלֶּה הַמִּצְוֹת יַעֲמֵד לָנוּ וְלְכָל יִשְׂרָאֵל וְנִהְיֶה
אֲנַחְנוּ וְצִאֲצֵאֵינוּ וְצִאֲצֵאֵי אֲצֵאֵינוּ וְצִאֲצֵאֵי עִמָּךְ
בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּלָנוּ יוֹדְעֵי שְׂמִיךְ וְלוֹמְדֵי תוֹרַתְךָ
לְשִׁמּוֹה, וְתִמְהַר וְתַחֲיֵשׁ לְגִאֲלָנוּ עַל יְדֵי מוֹשִׁיחַ
צְדִקְנוּ וְתִבְנֶה בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְשֵׁם נִעֲבָדְךָ בְּרָאָה
כִּימֵי עוֹלָם וּבְשָׁנִים קִדְמִנִיּוֹת:

(אהרן הלמוד יאמר גם ברוך אלהינו שבראנו לבדודו וכו').

בהוצאת מכון

"משנת הלכות גדולות"

להוצאת ספרי

כ"ק מרן ארמו"ר הגה"ק זצוקלה"ה

בנשיאות כ"ק טרנן הארמור"ים שליט"א

כל הזכויות שמורות

קרית אונוואר, רמת

ת.ד. 23451

ירושלים - 9123401

02-5869097

1578 53rd Street

Brooklyn, N.Y. 11219

U.S.A.

(718) 851-0806

הוצאה לאור:

02-5869097

דבר המערכת

ברוב חסדים ובשבח ובהודי' להשי"ת שזכינו ויצא לאור מהדורה חדשה ומאירת עינים לספר המצוות מהגה"ק רבינו בעל משנה הלכות מאונגוואר זצוקללה"ה, ה"ה ספר מצות המלך עם פירוש משנה הלכות.

והנה זכו אלפי מאחב"י ללמוד וללמד ולסיים (כמה פעמים) את תרי"ג מצוות ע"פ הסדר בספר מצות המלך, והעידו על עצמם לומדים רבים שכאשר השקיעו כמה דקות ביום ללמוד את ה'מצוה היומית', אותו היום היה נשגב מאד הן מבחינה רוחנית והן מבחינה גשמית.

ב"ה כבר יצא לאור קונטרס חודשי הזו מהמהדורה החדשה במשך כל מחזור ל"ח ללימוד המצוות, למען זיכוי הרבים להגדיל תורה ולהאדירה, כפי שהותקן והוסכם ע"י גדולי הרבנים והאדמו"רים מדור הקודם - בוני ורועי כלל ישראל אחרי החורבן, כמובא בהסכמת הספר.

ובס"ד עכשיו לרגל התחלת מחזור ל"ט ללימוד המצוות יש להשיג את הספר כולו 'מצות המלך' מהדורה חדשה בחניות הספרים או ע"י המכון.

בברכת התורה

מכון משנה הלכות

חודש אדר נתנדב לע"נ

הר"ר זאב ב"ר חיים הכהן ז"ל

נלב"ע כ"ה אדר תש"פ

לשמוע שיעור יומי בסדר המצוות

קול אונגוואר:

718-255-9118, 2, 1

מפעל מצוה יומית

(347) 692-8777

לאזט א מעטעדש אדער שיקט א טעקסט

MitzvaYomis@gmail.com

קריאת גדולי וצדיקי הדור זצוק"ל להצטרף ללימוד ה'מצוה היומית' התפרסם לקראת הופעת 'מצות המלך' - מהדורת תשכ"ג

רצוי עד כמה שאפשר שכל אחד מישראל ישתתף ללמוד את המצוה בציבור כפי שהודע בלוח "מצוה יומית" וגדולה מצוה דרבים. ובזכות לימוד וקיום המצוות נזכה לגאולה שלימה במהרה, בברכת כתיבה וחתימה טובה לכל ישראל.

יעקב יוסף טווערסקי
כ"ק אדמו"ר מסקווידא (זצוק"ל)

יעקב קמינצקי
ר"מ מתיבתא תורה ודעת (זצוק"ל)

יצחק הוטנר
ר"מ מתיבתא חיים בערלין (זצוק"ל)

לוי יצחק גרינוואלד
גאב"ד צעהלים (זצוק"ל)

משה פיינשטיין
ראש ישיבת תפארת ירושלים (זצוק"ל)

מרדכי שלמה פריעדמאן
כ"ק אדמו"ר מבויאן (זצוק"ל)

מרדכי שלום יוסף פריעדמאן
כ"ק אדמו"ר מסדיגורא (זצוק"ל)

שלמה הלברשטאם
כ"ק אדמו"ר מכאבוב (זצוק"ל)

שמואל בלאאמוה"ג מוהרש"ב
גאב"ד מאטרסדארף (זצוק"ל)

נודע כי כ"ק אדמו"ר מגור
ה'לב שמחה' זצוקל"ה
קבע שיעור לימוד יומי בספר 'מצות המלך'.

אברהם יפהן
ר"מ בית יוסף נאוואהרדק (זצוק"ל)

אברהם יהושע העשל
כ"ק אדמו"ר מוקאשיניץ (זצוק"ל)

אברהם קלמנוביץ
ראש ישיבת מיר (זצוק"ל)

אהרן קאטלר
ראש ישיבת בית מדרש גבוה לעקוואד (זצוק"ל)

אליעזר זוסיא פורטיגאל
כ"ק אדמו"ר מסקולען (זצוק"ל)

גדליה שאר
ר"מ במתיבתא תורה ודעת (זצוק"ל)

יוסף אליהו בר' אליעזר הענקין
מנהל עזרת תורה (זצוק"ל)

יוסף ברויער מפפד"מ
רב ור"מ דקהל עדת ישרון (זצוק"ל)

יוסף גרינוואלד
כ"ק אדמו"ר מפאפא (זצוק"ל)

מנחם מנדל שניאורסאהן
כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש (זצוק"ל)

מבוא הספר וקריאות הקודש במלואם נדפסו בסוף חלק ב'.

לוח מצוה יומית - חודש אדר

יום ראשון – ויקהל: ט"ז אדר	מצוה קח. שלא יסוך בו זר
יום שני: י"ח אדר	מצוה קט. שלא לעשות כמוהו
יום שלישי: י"ח אדר	מצוה קי. שלא לעשות קטורת
יום רביעי: י"ט אדר	מצוה קיא. אכילת תקרובת ע"ז
יום חמישי: כ' אדר	מצוה קיב. מצות שביתת הארץ
ערב שבת: כ"א אדר	מצוה קיג. איסור בשר בחלב
שבת קודש: כ"ב אדר	מצוה קיד. משפט מות בשבת
יום ראשון – פקודי: כ"ג אדר	מצוה קטו. מצות מעשה העולה
יום שני: כ"ד אדר	מצוה קטז. מצות קרבן מנחה
יום שלישי: כ"ה אדר	מצוה קיז. איסור שאור ודבש
יום רביעי: כ"ו אדר	מצוה קיח. לא להקריב בלי מלח
יום חמישי: כ"ז אדר	מצוה קיט. מצות מליחת הקרבן
ערב שבת: כ"ח אדר	מצוה קכ. קרבן ב"ד שטעו
שבת קודש: כ"ט אדר	מצוה קכא. קרבן חטאת יחיד

שבת קודש - תרומה: א' אדר	מצוה צג. כריתת ברית לז' אומות
יום ראשון – תצוה: ב' אדר	מצוה צד. השכנת ע"א בארץ
יום שני: ג' אדר	מצוה צה. בנין בית הבחירה
יום שלישי: ד' אדר	מצוה צו. הבדים לא יסורו
יום רביעי: ה' אדר	מצוה צז. סידור לחם הפנים
יום חמישי: ו' אדר	מצוה צח. לערוך נרות במקדש
ערב שבת: ז' אדר	מצוה צט. לבישת בגדי כהונה
שבת קודש: ח' אדר	מצוה ק. לא יזח החושן
יום ראשון – כי תשא: ט' אדר	מצוה קא. שלא לקרוע המעיל
יום שני: י' אדר	מצוה קב. אכילת חטאת ואשם
יום שלישי: י"א אדר	מצוה קג. מצות הקטרת קטורת
יום רביעי: י"ב אדר	מצוה קד. איסור קטורת זרה
יום חמישי: י"ג אדר	מצוה קה. מחצית השקל
ערב שבת: י"ד אדר	מצוה קו. קידוש ידים ורגלים
שבת קודש: ט"ו אדר	מצוה קז. מצות שמן המשחה

כִּי מִזִּיק לְגוֹף וּמוֹלִיד שְׁחִין רַע. עוֹד אָמְרוּ שְׁעַל יְדֵי תַעְרוּבוֹת נַעֲשֶׂה
הַכְּשׁוּף, וְהוּי כְּעֵין כְּלָאִים וְשַׁעֲמָנוּ. וְעַדִּין צְרִיכִים אָנוּ לְמוֹדְעֵי כִּי נַעֲלָם הוּא,
לְכַר מוֹדְבְרֵי הַקְּבֻלָּה (חינוך).

קידושין נז: רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ט, סה"ט מ"ל"ת קפ"ו, סמ"ג לאוין ק"ט קמ"א,
יראים קמ"ח, סמ"ק קע"ו, יורה דעה סי' פ"ז.

מצוה צג

לֹא תִכְרַת לָהֶם בְּרִית (לא תעשה נ"ו)

הַזְהִיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלֹא נִכְרַת בְּרִית עִם אֶחָד
מִשְׁבְּעָה עַמִּים, שְׁנֹאֲמַר (שמות כג, לב) 'לֹא תִכְרַת לָהֶם
וְלֹאֲלֹהֵיהֶם בְּרִית'. וְאִפְּא דִילִיף לָהּ מִקְרָא ד'לֹא תִכְרַת לָהֶם בְּרִית' (כפר'
ואתחנן, דברים ז, ב).

מִשְׁרָשֵׁי הַמִּצְוֹת. שְׁלֹא לְאַהֵב וְלֹא לְהִתְחַבֵּר בְּאִיזָה אַפֵּן שֶׁהוּא, אֶלָּא
לְהִתְרַחֵק מֵהַכּוֹפְרִים שֶׁהֵיוּ מַחְזִיקִין בְּאַרְצֵנוּ טָרָם בּוֹאֲנוּ שָׁמָּה,
וְלִהְיוֹתֵנוּ מִתְרַחֲקִים מֵהַעֲבוּדָה זָרָה כְּדֵי שְׁלֹא נִלְמַד מִמַּעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים.

משנה הלכות

אסור ואין לוקין עליו. מלוח וכבוש דכמבושל דמי מכל מקום אין בו איסור בישול"א.

ובכל זמן בזכרים ונקבות. ועבר ובישל ואכל לוקה שתיים, ואינו לוקה אהנאה אף שהוא בלאו"ט.

שאר פרטים. חלב בת פקועה אסור מהתורה אף דכשחוטה הוא (נודע ביהודה תנינא יו"ד סימן ל"ו)²⁷. ואף דבתורה כתיב גדי זה כולל כל מיני בהמה²⁸ (עיין שו"ת משנה הלכות ח"ג סי' קע"ב). ונוהג בכל מקום

צג) באיזה אומות נוהג. דעת הרמב"ם²⁹ שזו אזהרה בכל האומות שלא לכרות להם ברית, כלומר לעשות עמהם שלום ולהניח אותם לעבוד עבודה זרה כמו שהם, אלא יחזרו מעבודתם או ילכו מארצינו,

י. רמב"ם שם ה"ו, יו"ד שם ס"ו, ועיין פרי חדש ומנחת חינוך. יא. יו"ד שם ט"ז סק"א. יב. הובא במנחת חינוך ובפתחי תשובה ס"ק י"ד, ועיין שם דעת שאר אחרונים. יג. רמב"ם שם ה"ב יו"ד שם ס"ב. יד. רמב"ם שם ה"א, ועיין פתחי תשובה ס"ק ב'. **צג) א.** הל' עכו"ם פ"י ה"א, הל' מלכים פ"ו ה"א, פ"ח ה"ט, ועיין מנחת חינוך.

וְאֵלוֹ הוּא עִמָּמִין הָיוּ עֵקֶר עֲבוּדָה זָרָה וְיִסוּדָה הָרָאשׁוֹן, וְלִכְּנָן נֶעְקְרוּ
מֵאַרְצֵנוּ. וְאַנְחָנוּ נִצְטְוִינוּ לְשָׂרֵשׁ אַחֲרֵיהֶם וְלֵאפֹד זְכָרָם לְעוֹלָם, וּכְמוֹ
שֶׁכְּתוּב בַּתּוֹרָה (דברים שם) 'הַחֲרָם תַּחֲרִים אֹתָם' (חינוך), וְכָל שָׁפֵן שְׁלֵא נִכְרַת
לָהֶם בְּרִית, כִּי הוּא רוּמֹז לְמַעֲלָה בְּבְרִית שְׁלוֹם, וְהַפּוֹרֵת בְּרִית לְעוֹבְדֵי
עֲבוּדָה זָרָה כְּאֵלוֹ מְחַבֵּר יֵאל אַחַר לְבְרִית הַנּוֹכַח, וּיְמַעֲשִׂיו גּוֹרְמִין שִׁישְׁפִיעַ
בְּאֵל אַחַר חֵם וְשְׁלוֹם.

רמב"ם הל' עכו"ם פ"י, והל' מלכים פ"ו, סה"ט ל"ח מ"ח, סמ"ג לאוין מ"ז, יראים פ"ז.

משנה הלכות

אפילו חזרו מעבודתם, דלא חילק בין חזרו או לא. ומה שנראה בזה בס"ד דמה שכתב הרמב"ם בהל' עבודה זרה (שם) שאם חזרו מעבודתם מקבלים אותם אפילו בז' עממין, כוונתו רק שאם היו חוזרין אז בזמן יהושע והשלימו אז היו מקבלין אותם, אבל אחר שלא השלימו אז שוב אין מקבלין אותן לעולם ומצוה להורגם בכל עת. ובזה מדוקדק לשון הרמב"ם ז"ל בהל' מלכים (פ"ו ה"ד) 'אבל שבעה עמים ועמלק שלא השלימו אין מניחים מהם נשמה', ועיין בהשגות שם. ונראה דבכיון דייק הרמב"ם ז"ל 'שלא השלימו', כלומר שלא השלימו כבר, מעתה אין מניחין מהם נשמה ומצוה להחרימם, ודו"ק כי קצרתיה.

כללי המצוה. נוהג דין זה כשידינו תקיפה על העכו"ם מצוה להורגם, ולענין שלא תכרות להם ברית נוהג לעולם.

ובשעת מלחמה מצוה להורגם, ושלא בשעת מלחמה אסור להרוג אף מז' עממין. אמנם דעת שאר פוסקים³ לחלק בין ז' עממין לשאר עובדי עבודה זרה, ואם אינם עובדי עבודת אלילים אינו נוהג לאו זה. ודעת הרמב"ם⁴ שצריך לקבל עליהם ז' מצות בני נח שנתחייבו בהם.

דעת הרמב"ם בחזרו מעבודתם. ודע דהרמב"ם בהל' עבודה זרה (פ"י ה"א) כתב 'אין כורתין ברית לז' עממין כדי שנעשה עמהן שלום ונניח אותם לעבוד עכו"ם שנאמר 'לא תכרות להם ברית' אלא יחזרו מעבודתם או יהרגו, משמע שכשחזרו מעבודתם אסור להרגם. אמנם בהל' מלכים (פ"ה ה"ד) כתב 'מצות עשה להחרים שבעה עממין שנאמר 'החרם תחרימם', וכל שבא לידו אחד מהם ולא הרגו עובר בלא תעשה, משמע דבז' עממין מצוה להורגן לעולם,

מצוה צד

שְׁלֵא לְשִׁבְן עֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה בְּאַרְצֵנוּ (לא תַעֲשֶׂה נ"ז)

הַזְהִיר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֵא לְהוֹשִׁיב עֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, שְׁנֵאמַר (שמות כג, לג) 'לֹא יֵשְׁבוּ בְּאַרְצָךָ פֶּן יַחְטִיאוּ אֹתְךָ לִי'.

שְׂרֵשׁ הַמְצוּהָ. וְהַטַּעַם מְבֹאָר בַּתּוֹרָה שְׁלֵא נִלְמַד מִמַּעֲשֵׂיהֶם חֵם וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב 'פֶּן יַחְטִיאוּ אֹתְךָ לִי' (חינוך). כִּי הֵם אֲשֶׁר הִרְבוּ אֲשֶׁמָה וּמְשַׁקְעִים בְּעֲבוּדָה זָרָה וְכָל מִינֵי תוֹעֵבוֹת מְשֻׁנִּים קְדַמוֹנִיּוֹת לְהַכְעִים לְיוֹצֵר כָּל בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ בְּכָל תוֹעֵבוֹתָם אֲשֶׁר שָׁנָא. שָׂאֵם יֵשְׁבוּ בְּאַרְצָךָ יַעֲשׂוּ אֹתְכֶם חַטָּאִים כְּמוֹתֶם, וּמֵאִמַר הַמֶּלֶךְ (תהלים קו, לה) 'וַיִּתְעַרְכוּ בְּגוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם', וַיִּמְנְעוּ מִכֶּם הַשְּׁפַע הַטּוֹב, וְתִקֵּי אֹתְכֶם הָאָרֶץ כְּאֲשֶׁר עֲשִׂתָהּ לָהֶם, וְנִכְפְּלָה הָאֲזוּהָרָה לְהִיּוֹת שְׁעֲנִין עֲבוּדָה זָרָה חֲמוּר הוּא מְאֹד.

צ"ז כ. רמב"ם הל' עכו"ם פ"י, סה"מ ט"ז נ"א, סמ"ג לאוין מ"ט, יו"ד סי' קנ"א.

משנה הלכות

דג' הוּי דְבַר קְבוּעַ וְאִין רַאוי לְקוּבַעַם בְּאַרְץ, וְאִין מוֹכְרִין לָהֶם פִּירוֹת בְּמַחוּבַר עַל מִנַּת לְקוּץ. וְאִינוּ אֶסוּר אֵלֵא בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל הַמְקוּדֶשֶׁת אוּ בְּכִיבוּשׁ שְׁנֵי עַל יַדֵי עֲזָרָא, וּבְסוּרִיא מוֹכְרִין לָהֶם בְּתִים אֲבַל לֹא שְׁדוּת, וְהַחְמִירוּ בְּשְׁדוּת מִפְּנֵי שֵׁישׁ בַּהּ הַפְקַעַת מַעֲשֵׂרוֹת, וְנוֹתֵן לָהֶם חֲנִיָּה בְּקַרְקַע. וְעִיין מַה שֶׁכָּתַב מֶרֶן כ"ק זְקִינֵי בְּבֵית שְׁעָרִים (יורה דעה סי' ת"ה).

שאר פרטים. וְאִין מְקַבְּלִין גַּר תּוֹשֵׁב אֵלֵא בְּזִמְנֵן שְׁהִיּוּבַל נוֹהֵג לְהַרְמַב"ם, וְהַרְאב"ד חוֹלֵק. וְאִין לּוֹקֵין עַל לֹאוּ זֶה.

צד) באיזה אומות נוהג. בְּקִיּוֹם הַמְצוּהָ כִּבַּר הַבְּאִתִּי לְעִיל (מצוה צ"ג) מַחְלוּקַת הַפּוֹסְקִים, דַּעַת הַרְמַב"ם ז"ל דְּנוֹהֵג בְּכָל עֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וְהַסְמ"ג וְהַרְאב"ד וְעוֹד פּוֹסְקִים פִּסְקוּ דְרַק בְּז' עַמּוּיִן הַכְּתוּב מְדַבֵּר. הַנִּיחוּ מִלְעֲבוּד עֲבוּדָה זָרָה מוֹתְרִין לְשַׁכּוֹן בְּאַרְצֵנוּ, וְזֶה נִקְרָא גַר תּוֹשֵׁב.

בתים ושדות. לֹא רְצוּ לְהַנִּיחַ מִהַעֲבוּדָה זָרָה אִין שׁוֹכְרִין לָהֶם דִּירָה וְכָל שַׁכְּן שְׂאִין מוֹכְרִין לָהֶם, לְפִי שֶׁמְכַנְסִים שֵׁם עֲבוּדָה זָרָה, וְלִסְחוֹרְתָם מוֹתֵר לְהַשְׁכִּיר, וּבִלְבַד שְׁלֵא יִשְׁכִּיר לְשִׁלְשָׁה עֲכוּ"ם יַחְדוּ,

פָּרַשְׁתָּ תְרוּמָה יֵשׁ בָּהּ ב' עֵשִׂין וְלֹא אֶחָד

מִצְוָה צה

לְבָנוֹת בֵּית הַפְּחִיחָה (מִצְוַת עֲשֵׂה ל"ח)

צָוָה הַקְּדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא לְבָנוֹת בֵּית הַפְּחִיחָה בְּכַנִּיסָתָם לְאָרֶץ, שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת כה, ח) 'וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם'.

מִשְׁרָשֵׁי הַמִּצְוָה. שְׂרָצָה הַקְּדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא שְׂיִהְיֶה לָנוּ בֵּית מִיָּחָד בְּקִדְשָׁהּ וּבְטַהֲרָהּ, מְזֻמָּן וּמִיָּחָד לְעִבּוּדָתוֹ יִתְפָּרֵךְ שְׁמוֹ, וְשָׁם יִתְקַבְּצוּ כָּל הָעָם לְתַפְלָה. וְרֵאווִי לְכַבֵּד הַבַּיִת הַזֶּה וְלִהְדָרוֹ בְּתַכְלִית מַה שְׁאִפְשֶׁר, וְכָל זֶה גִּדְלָה לְמִי שְׁשׂוֹכֵן בְּתוֹכָהּ כְּדָתִיב 'וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם'. וְלֹא יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁהוּא צָרִיךְ לְבֵית אֹו לְהִיכָל, וְהֵלֵא שְׁמַיִם וְאָרֶץ הוּא

משנה הלכות

העזרה באבנים יקרות^א. ומצוה להטיח אותו בזהב^ב. קדשי קדשים, וקודש ואולם, ועזרת ישראל, הוא נקרא מחנה שכינה, והעזרה הקודמת היינו עזרת נשים עד פתח הר הבית נקרא מחנה לוי^ה.

עשיית כלי המקדש ומקומם. עשיית כלי המקדש ג"כ מעין מצוה זו^א. הארון והלוחות מונחים בקדשי קדשים, ובאמצעו היה עומד^ב, ודעת הרמב"ם^ג ורשב"ם^ד דבצד מערבי היה עומד. המזבח והכבש שעולים בו למזבח להקריב, מקומו לפני האולם לדרום^ה.

צה) פרטי בנין בית המקדש. כשרוב ישראל על אדמתן מצוה על הציבור^א לבנות בית הבחירה על הר המוריה בירושלים^ב, והמקדש כולל קדשי קדשים וקודש ואולם (ושלשתן נקראין היכל) ועזרה (ונקראת עזרת ישראל) והכל נקרא מקדש^ג. אין בונין בית המקדש בלילה^ד. ואין מבטלין תינוקות של בית רבן לבנותו, ואינו דוחה שבת ויום טוב^ה. וכל ברזל לא ישמע בהבנותו (מלכים א' ו', ז), בונים אותו מאבנים גדולות או מלבנים^ו. אין בו עץ משער נקנור ולפנים^ז. ועיין במשנה למלך. ומרצפין כל

צה) א. חינוך, וע"ע שו"ת משנה הלכות ח"ה סי' ש"י. **ב.** סמ"ג. **ג.** רמב"ם הל' בית הבחירה פ"א ה"ה. **ד.** רמב"ם שם הי"ב, וע"ע בשו"ת משנה הלכות ח"ו סי' שכ"ו. **ה.** רמב"ם שם. **ו.** שם ה"ח. **ז.** רמב"ם וראב"ד שם ה"ט, ועיין בכסף משנה. **ח.** רמב"ם שם ה"י. **ט.** רמב"ם שם ה"א. **י.** רמב"ם שם פ"ז הי"א. **יא.** עיין חינוך ומנחת חינוך, וע"ע שו"ת משנה הלכות ח"ו סי' שכ"ו. **יב.** רש"י מגילה י': ד"ה אינו מן המדה, תו"ט יומא פ"ה מ"ב, מנחת חינוך. **יג.** רמב"ם שם פ"ד ה"א. **יד.** ב"ב כה. ד"ה ארון שעשה משה, ועיין מנחת חינוך. **טו.** רמב"ם שם פ"א ה"ו.

מָלֵא, וְלִית אֶתֶר פָּנָיו מִנִּיה, וְאָמַר שְׁלֹמֹה (מלכים א ת, כו) 'הֲנִיָּה הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַי
הַשָּׁמַיִם לֹא יִכְלָפוֹךָ אֵף כִּי הִבִּית הַזֶּה אֲשֶׁר בְּנִיתִי', וּכְתִיב (ישעיה סו, א)
'הַשָּׁמַיִם כִּסְּאֵי וְהָאָרֶץ הַדָּם רִגְלֵי אֵי זֶה בֵּית אֲשֶׁר תִּבְנֶנּוּ לִי וְאֵי זֶה מְקוֹם
מְנוּחָתִי, וְכֹל שְׁכֵן בֵּית קֶצֶר זֶה. אֲלֵא וְדַאי הַפְּנֹנָה לִיחַד מְקוֹם לְעִבּוֹדָתוֹ,
וְשָׁם תִּשְׁרָה שְׁכִינָתוֹ וְהִשְׁגָּחְתוֹ, כְּדַכְתִּיב (מלכים א מ, ג) 'וְהָיוּ עֵינָי וְלִבִּי שָׁם
כָּל הַיָּמִים', וְכֵן אָמְרוּ רַז"ל (שמו"ר ב, ב) 'מַעוֹלָם לֹא זָוָה שְׁכִינָה מִכְתֵּל מַעֲרָבִי,
וְלֹא יִסְלַק עַד שִׁיבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן. וְהָכִי אֵיִתָּא בְּמַדְרָשׁ
שִׁיר הַשִּׁירִים עַל פְּסוּק (שה"ש ב, ט) 'הֲנִיָּה זֶה עוֹמֵד אַחֵר כְּתָלָנוּ'. וְכֹל פְּנֹנָתוֹ
יִתְבָּרֵךְ לְזַכּוֹתֵנוּ וְלִישְׁרָנוּ לְעִבּוֹדָתוֹ כְּדֵי שְׁנֹזֵפָה וְתַתְקִים בָּנוּ תַּכְלִית יִצִּירַת
הָאָדָם (מצודת דוד (רדב"ז) מצוה ד"ש).

מס' מדות, רמב"ם הל' בית הבחירה פ"א, סה"מ מ"ע ב', סמ"ג עשין קס"ג.

משנה הלכות

ופרטם עיין רמב"ם הל' בית הבחירה.
שאר פרטי בנין העזרה. ועושין בתוך
העזרה גבולים עד כאן לישראל עד
כאן לכהנים? ומצוה מן המובחר לחזק את
הבנין ולהגביהו כפי כח הציבור, שנאמר
(עזרא ט, ט) ו'לרומם בית אלקינו', ומפארין
אותו ומייפין כפי כוחן, אם יכולין לטוח אותו
בזהב ולהגדיל במעשיו הרי זה מצוה^{טז}.

כיור וכנו לקידוש ידים ורגלים מקומו בין
האולם למזבח^{טז}. מגורה בדרום משמאל
הנכנס, ושולחן שעליו לחם הפנים מימין^{יז}.
מזבח הקטורת משוך מבין שניהם לחוץ
ושלשתן בתוך הקודש לפני קדשי קדשים^{יח}.
המגורה והשולחן ומזבח הקטורת אין באין
אלא מן המתכת, ואם עשאו משל עץ או
אבן או זכוכית פסול^{יט}. ושאר הכלים

טז. רמב"ם שם. יז. רמב"ם שם ה"ז. יח. רמב"ם שם. יט. רמב"ם שם ה"ח. כ. רמב"ם שם ה"ז. כא. רמב"ם שם ה"א.

מצוה צו

שְׁלֵא לְהוֹצִיא בְּדֵי הָאָרוֹן מִהַטְּפָעוֹת (לא תעשה נ"ח)

הַזְהִיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֵא לְהוֹצִיא בְּדֵי הָאָרוֹן מִן הָאָרוֹן, שְׁנֵאמַר (שמות כה, טו) 'בְּטַבְעַת הָאָרוֹן יְהִיו הַבְּדִים לֹא יִסְרוּ מִמֶּנּוּ'.

מִשְׂרָשֵׁי הַמְּצוּהָ. כִּי מֵרַב קִדְשֵׁי הָאָרוֹן אַחַר שְׁזָכוּ לְנִתֵּן בּוֹ פְּעַם אַחַת לֹא יֵרְדוּ מִקְּדָשְׁתָּן, וְכֻלֵּי שְׁנֵשְׁתַּמְשׁוּ בּוֹ קִדְשׁ לֹא יִשְׁתַּמְשׁוּ בּוֹ חֵל, וְאִם יִסְרוּ הַבְּדִים אֶפְשָׁר שְׁיִשְׁתַּמְשׁוּ בָּהֶם דְּבָרִים אַחֲרִים אוֹ שְׂיִאכְדוּ בְּרַב הַזְּמַן (חינוך). עוֹד כִּי גְלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵי שְׁעֵתֵי הָאָרוֹן לִגְנוּ, לְכֵן צוּהָ שְׁלֵא יִסִּיר הַבְּדִים מִמֶּנּוּ אֲלֵא יְהִיו עִמּוֹ בְּקִדְשָׁתוֹ בְּכָל מְקוֹם. וְעַל דֶּרֶךְ הַרְמֵז כִּי הַבְּדִים מוֹרִים עַל מַחְזִיקֵי הַתּוֹרָה כְּמוֹ שְׁכָתוּב (משלי ג, יח) 'עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ', וְאָמַר שְׁלֵא יִסְרוּ מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם רְמֵז לְמַחְזִיקֵי תּוֹרָה שְׁלֵא יֵאמְרוּ אֲתָן לוֹ פְּעַם אוֹ פְּעָמִים, אֲלֵא לֹא יִסְרוּ מִמֶּנּוּ עַד עוֹלָם, כִּי בְּאַמַּת

משנה הלכות

להסיר הבדים שצריכים לישא בהם הארון, ולאחר שכבר הסיר בד אחד אי אפשר לשאת אותו (יריעות שלמה), אבל אם התרו בו על הראשון בשעה שהסיר לוקה. ומותר להזיז בתוך טבעות הארון הנה והנה, ואין איסור כל זמן שלא השמיטן לגמרי לחוץ (תוס' הרא"ש יומא עב.) ועיין מוצל מאש אלפנדרי סי' נ"א.

מצות נשיאת הארון לדורות. ודעת הרמב"ם^א דלדורות אסור ללויים לשאת הארון רק לכהנים בלבד, והרמב"ן^ב חולק וכתב דח"ו שהמצוה תשתנה, ובמדבר וכן בכל הדורות הלויים היו נושאים את

צו) גדרי האיסור ושאר עניני נשיאת הארון. אסור להסיר אפילו אחד מטבעות הארון^א. וכשמוליכין הארון ממקום למקום אין מוליכין אותו לא על הבהמה ולא על העגלות אלא מצוה לנטלו על הכתף, שנאמר (במדבר ז, ט) 'כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו', ולפי ששכח דוד ונשאו על העגלה נפרץ פרץ בעוזה^ב. וכשנושאים אותו על הכתף נושאים פנים כנגד פנים, ואחוריהם לחוץ, ופניהם לפנים, ונזהרים שלא ישמטו הבדים מן הטבעות^ג. הסיר בד אחד וחזר והסיר בד השני, אם התרו בו על השני ולא על האחד אינו לוקה, דעיקר האיסור

צו) א. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ב הי"ג. ב. רמב"ם שם הי"ב. ג. שם הי"ג. ד. בספר המצוות עשין ל"ד. ה. בספר המצוות שורש שלישי אות ג'.

הָאָרוֹן נוֹשֵׂא אֶת נוֹשְׂאָיו (עיין סוטה לה.), וְהֵם הַמְּקַבְּלִים וְלֹא הַנּוֹתְנִים. גַּם שָׁפֵל כְּלֵי הַמְּקַדֵּשׁ צוֹרְתָן מַחֲיֶבֶת לְרִמּוֹ עֲנִינִים עֲלֵיוֹנִים כְּדִי שִׁיְהִי הָאָדָם נִפְעֵל לְטוֹבָה מִתּוֹךְ מַחֲשֶׁבְתּוֹ בָּהּ, וְרִצָּה הָאֵל בְּרוּךְ הוּא לְטוֹבָתָנוּ שְׁלֹא תִפְסֹד אוֹתָהּ צוּרָה אֶפְלוּ לְפִי שְׁעָה (חינוך).

יזמא עב. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ב, סה"מ ל"ת פ"ו, סמ"ג לאוין רצ"ו, יראים סי' שכ"ח.

מצוה צו

דין לחם הפנים (מצות עשה ל"ט)

צוה הקדוש ברוך הוא שישדרו הכהנים לחם הפנים ולבונה זכה בבית המקדש על השלחן לפני ה' בכל שבת, שנאמר (שמות כה, ל) 'ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד', (ובפר' אמור, ויקרא כה, ח) 'ביום השבת יערכנו'. ונוהגת בזמן הבית בכהנים זכרים.

מישרשי המצוה. לפי שהלחם הוא עקר מזון כל בני העולם, צוה הקדוש ברוך הוא להיות הלחם מסדר תמיד על השלחן המהור לפני ה' כדי שתהא השגחתו עליו תמיד כלי הפסק, ועל ידי כך תחול הברכה על כל פרנסת העולם. ולכן תדע שכל כהן המגיע לו שעור כפול היה אוכל ושבע, לפי שהברכה חלה עליו, ומשם לכל העולם. ולכן היו שם

משנה הלכות

צז) השולחן. קיום המצוה, השולחן ארכו י"ב טפחים, ורחבו ששה טפחים^א, ואמה וחצי קומתו^ב, עומד בהיכל בצפון^ג, וד' סניפין של זהב קשות היו לשולחן מפוצלין בראשיהן, והם היו סומכין המערכות של לחם הפנים שנים לכל צד^ד. וי"ד קנים של זהב כל אחד כחצי קנה חלול היו לו לכל סדר (והם

הארון. ואני מסתפק שאם הוציאו הלוחות מהארון לאיזה דבר שהוא, הן בשוגג הן במזיד אי מותר אז להוציא הבדים מהארון. גם אם לאיזה סיבה יעשו ארון אחר ויניחו בו הלוחות מה יהיה דין הראשון, ויש פנים לכאן ולכאן, ואין כאן מקום להאריך. ונוהג לאו זה בזכרים ונקבות בכל מקום שהארון והלוחות שם.

צז) א. רמב"ם הל' בית הבחירה פ"ג הי"ב, תמידין ומוספין פ"ה ה"ט. **ב.** שמות כה, כג. ועיין תוס' פסחים קט: ד"ה אמתא באמתא. **ג.** שמות כו, לה. ורש"י שם, יזמא כא: לג: **ד.** רמב"ם הל' בית הבחירה שם הי"ג.

בְּזִיכֵי לְבוֹנָה לְהַקְטִיר עַל הַמִּזְבֵּחַ, וְהִלָּחֵם מִתְחִלָּק לְכָל בְּנֵי הַמִּשְׁמֹרֹת, וְדוֹמָה לְהַקְרַבְנוֹת שֶׁהָיוּ מִקְטִירִים הָאֲמֹרִים עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ, וְהַפֶּשֶׁר נֶאֱכַל לְכַהֲנִים, וּבְעָלִים מִתְכַּפְּרִים. וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה אָמְרוּ רַז"ל (ר"ה טו.) 'הַקְרִיבוּ לְפָנַי עֹמֵר פְּדֵי שְׂוֵיתְפָּרְכוּ לָכֶם תְּבוֹאוֹת שְׂבִשְׂדוֹת, נִסְכּוּ לְפָנַי מִיָּמַי שְׂפָחַג פְּדֵי שְׂוֵיתְפָּרְכוּ לָכֶם גְּשָׁמֵי שָׁנָה' (חינוך). וְלָכֵן הָיוּ י"ב חֲלוֹת פְּדֵי שְׂוֵיתְפָּרְכוּ י"ב שְׂבִטֵי י"ה. וְהָיָה בְּיוֹם הַשֶּׁשֶׁת דְּוָקָא לְפִי מָה שֶׁאֵינָא בְּזָהָר (ח"ב פח.) דְּכָל בְּרַכָּאן דְּלַעְלָא וְלִתְתָא בְּיוֹמָא שְׂבִיעָאָה תְּלִיזִין, וְיִתְפָּרְכוּ בָּזֶה כָּל הַשְּׂבוּעָה. וְלֵהוֹרוֹת פִּי לֹא עַל הַלָּחֵם לְבַדּוֹ יְחִיָּה הָאָדָם (ע"פ דברים ח, ג), אֲלֵא בְרַכַּת ה' הוּא הַמְּשֻׁבָּע.

מנחות צו. רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ד ופ"ה, סה"מ מ"ד כ"ז, סמ"ג קצ"ו.

משנה הלכות

מערכה של שש חלות בידם, ושנים בידם שני בזיכי לבונה, ושנים ליטול הלחם, ושנים ליטול הלבונה משבת העברה². שני בזיכין מעכבין זה את זה, ושני הסדרים מעכבין זה את זה, החלות מחלקן לכהנים³, חל יום הכיפורים בשבת מחלקין לערב⁴.

נפרס הלחם. נפרס הלחם קודם שהסיר מהשולחן פסול ואינו מקטיר הבזיכין. נפרס לאחר שהוסר מקטיר הבזיכין והלחם פסול⁵. נפרס לאחר הקטרה כשר דכבר נעשה מצותו⁶.

עשיית הלחם. הלחם הפנים נעשה מכ"ד סאה חטים ראויים למנחות, שפין אותם ובוועטין בהן כחיטי מנחות, וטוחנין ומנפין אותן באחת עשרה נפה, ולוקח כ"ד עשרון

מנקיותיו), ושני הבזיכין שמניחין בהן הלבונה⁷.

סדור י"ב חלות. מביאין י"ב חלות, כל חלה שני עשרונים⁸, ארכה י' טפחים, ורחבה חמשה, ועביה טפח⁹ (עייין פסחים לז). וירושלמי פרק כל שעה, ותימה על הרמב"ם ז"ל מהל' תמידין ומוספין¹⁰). מניח אורך החלה על רוחב השולחן¹¹, ונותן בין כל חלה וחלה ג' קנים, ובין חמישית ושישית שני קנים בלבד. ב' שולחנות היו באולם מבפנים על פתח הבית, אחד של שיש נותנין עליו לחם בכניסתו, ואחד של זהב נותנין עליו לחם ביציאתו¹². סידור קנים אינו דוחה שבת, אלא בערב שבת שומטין וביום א' מכניסים בחדש¹³. נעשית בח' כהנים, שנים כל אחד מהם

ה. שם הי"ד. ו. רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ה ה"ב. ז. שם ה"ט. ח. שם שכתב שרומה שבע אצבעות. ט. רמב"ם שם ה"ט. י. שם הל' בית הבחירה פ"ג הט"ו. יא. שם הט"ז. יב. שם הל' תמידין ומוספין פ"ה הי"א. יג. שם ה"ד. יד. שם ה"ג. טו. שם ה"ה. טז. שם הט"ו. יז. שם הט"ז.

פְּרַשְׁתָּ תְצַוֶּה יֵשׁ בָּהּ ד' מִצְוֹת עֲשֵׂה, וְג' מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה.

מִצְוֵה צַח

לְעֶרֶךְ נִרְוֹת בְּמִקְדָּשׁ (מִצְוֹת עֲשֵׂה מ')

צִוֶּה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂיַעֲרֻכוּ הַכֹּהֲנִים נִרְוֹת הַמְנוּרָה בְּמִקְדָּשׁ לְפָנָי ה' תְּמִיד, וְנִפְתָּח (שמות כו, כ-כא) 'לְהַעֲלֹת נֵר תְּמִיד וְגו'', יַעֲרֹךְ אֶתֹּ אֶהְרֵן וּבְנָיו, וְנִפְתָּח (שמות ל, ז-ח) 'בְּהִיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרֹת וְגו'', וּבְהַעֲלֹת אֶהְרֵן אֶת הַנֵּרֹת'. וְנִוְהַג בְּזִמְנֵי הַבַּיִת בְּזִכְרֵי כְּהֵנָה.

בְּשָׂרֵי הַמִּצְוָה. שְׂצוּנוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהִיוֹת נֵר דְּלוּק בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לְהַגְדִּילַת הַבַּיִת לְכַבוֹד וּלְתַפָּאֶרֶת בְּעֵינֵי הָרוֹאִים, כְּדֶרֶךְ הַשָּׁרִים הַמְתַּכְבְּדִים בְּכַתִּיבָם בְּנִרְוֹת דּוֹלְקוֹת, וְכָל עֲנִין הַהַגְדָּלָה בּוֹ כְּדֵי שְׂכַשְׂרֵי אֶהְרֵן יִכְנֹס בְּלֵב הָאָדָם מוֹרָא וְעֲנוּהָ, כִּי בְּמַעֲשֵׂה הַטּוֹב הַכָּשֵׁר הַנֶּפֶשׁ (חִינוּךְ). וְעַל

משנה הלבנת

קדשים^א. יש אומרים צפון ודרום היתה מונחת^ב,
ויש אומרים מזרח ומערב היתה מונחת^ב.

הדלקתה, דישונה, והטבתה. נותן חצי לוג שמן לכל נר ונר, נותן פתילה שתהא דולקת מערב עד בוקר ומדליקין^ג. (ועיין במזרחי ריש תצוה, שהיה בית קיבול לפתילות בתוך המנורה, שלא היה אפשר לעשותן עבות או דקות, רק כפי שיעור ההוא, ועפ"י השיעור ההוא שיערו חכמים חצי לוג, (עי' משנ"ה יט שעב). אבל מפורש בירושלמי (שקלים פ"ה ה"א) דבן בבי היה ממונה על הפתילות שהיו משנה בכל לילה לעשותן עבים וקטנים לפי אורך הלילה, וכבר

סולת, ועושין מהם י"ב חלות מצות^ד, לישתן ועריכתן, ואפייתן, בפנים העזרה^ה, ואין דוחה שבת ויום טוב ואופין קודם שבת ויום טוב^ו.

צה) עשייתה ומקומה. קיום המצוה, עושין מנורה של זהב, ששה קנים יוצאים מצדיה ואחד בגוף המנורה^ז, משקלה מבואר בקרא^ח, גביעה כפתוריה ופרחיה הכל מקשה זהב מעשה אחד, אין להם זהב עושין משאר מיני מתכות, מנורה של מתכת אין עושין לה גביעים וכפתורין ופרחים, ואין מקפידין על משקלה^ט. ז' קנים מעכבין זה את זה^י. ואין עושין מנורה של עץ ואבן וחרס^{יא}. היתה מונחת בכותל דרום תוך כ' אמה מקודש

יח. שם ה"ו. יט. עיין מנחת חינוך. כ. רמב"ם שם ה"י. צח) א. רמב"ם הל' בית הבחירה פ"ג ה"ז-ח. ב. שמות כה, לט. ועיין שם ברש"י וברמב"ן. ג. רמב"ם שם ה"ד. ד. שם ה"ז. ה. מנחות כח. ו. מנחת חינוך. ז. רמב"ם שם ה"ב. ח. ראב"ד שם. ט. רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ג ה"א.

דָּרַךְ הָרְמוֹז שֶׁכָּעָה קָנִי מְנוּרָה לְכַבּוֹד שֶׁבֵּת. וְגַם רְמוֹז לְשִׁבְעִים שָׁנָה לְהַדְלִיק
 נֵר תּוֹרָה, שֶׁתֹּאִיר פָּנָיו שִׁבְעִים שָׁנָה בְּחֻמַּת אֱלֹקִים, דְּמְנוּרָה רוֹמֵז לְחֻמַּת
 וְסִימְנָה 'מְנוּרָה בְּדָרוֹם' (ב"ב כה:), וַיֵּשׁ לְמַקְבָּלִים בְּעֵנֵינִים אֵלֹו חֻמּוֹת
 נִכְבְּדוֹת וְסוּדוֹת נִפְלְאוֹים. וּבְכֹונֵת הָאֵר"י (ילקוט ראובני פר' תרומה אות עה, ופר'
 בהעלותך אות ו) הַמְנוּרָה מְכֹונֵת נֶגֶד הַתּוֹרָה, ז' קָנִים נֶגֶד ז' תְּבוֹת בְּפָסוּק
 בְּרֵאשִׁית (בראשית א, א), י"א בְּפִתּוּרִים נֶגֶד י"א תְּבוֹת בְּפָסוּק שְׁמוֹת (שמות א,
 א), ט' פְּרָחִים נֶגֶד ט' תְּבוֹת בְּפָסוּק וַיִּקְרָא (ויקרא א, א), גְּבֵהַ הַמְנוּרָה י"ח
 טְפָחִים, וְטָפַח י"ח לֹא הָיָה שָׁלֵם, רַק י"ז שְׁלֵמִים נֶגֶד י"ז תְּבוֹת בְּפָסוּק
 בַּמִּדְבָּר (במדבר א, א), כ"ב גְּבִיעִים נֶגֶד כ"ב תְּבוֹת בְּפָסוּק דְבָרִים (דברים א, א),
 וְכֵלָם (חוץ מן הַטְּפָחִים) רְמוֹז שְׁפִיּוֹם הַחֻמְשִׁים לְאַחַר מ"ט קָבְלוּ הַתּוֹרָה.

יומא יד: אג: מנחות פח: פט. תמיד פ"ו, רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ג, סה"ט עשין כ"ה.

מצוה צט

בְּגֵדֵי בְּהֵנָה (מצות עשה מ"א)

צְנוּת הַקְּדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא שֶׁיִּלְבְּשׁוּ הַכֹּהֲנִים בְּגֵדֵי קֹדֶשׁ בְּשַׁעַת עֲבוֹדָתָם,
 שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כה, ד) 'וַעֲשׂוּ בְּגֵדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אֹהֵיךָ וּלְבָנָיו'.

משנה הלכות

(והראב"ד ז"ל חולק בזה). הדלקת הנרות
 דוחה שבת וטומאה, שקבוע להם זמן^י. כבה
 בלילה אי צריך לחזור ולהדליקו במחלוקת
 שנויה^{טו}. פתילות שאסור להדליק בהן בשבת
 אסור להדליק בהן במקדש במנורה^{טז}.

צט) מעשה הבגדים. ג' מיני בגדים הם,
 בגדי כהן הדיוט, ובגדי זהב,

הארכתי בזה במקום אחר בס"ד^י. דעת
 הרמב"ם שהדלקה כשרה בזר^כ. בכלל המצוה
 הוא לדשן המנורה בבוקר ובין הערבים, שכל
 נר שכבה מסיר הפתילה והשמן שבנר ומקנחו
 ונותן בו פתילה אחרת ושמן אחר ומדליקו^כ.
 נר שכבה מדליקו מחברו, כלומר שמושך
 הפתילה עד לחברו ומדליקו, חוץ מנר מערבי
 שכבה שאין מדליקו אלא ממזבח החיצון^כ.

י. עיין ספר ימי שמונה בתפילות ופיוטים ודברי אגדה אות ה. יא. רמב"ם הל' ביאת מקדש פ"ט ה"ז.
 יב. רמב"ם הל' תמידין פ"ג ה"ב. יג. שם ה"ג-י"ד וה"ז. יד. שם ה"י. טו. עיין רש"י מנחות פח: ותשובות
 הרשב"א סי' ע"ט וסי' ש"ט, ושאר ראשונים שהובאו במנחת חינוך. טז. רמב"ם שם ה"ט"ו.

מִשְׂרָשֵׁי הַמִּצְוָה. מִפְּרֵשׁ בְּקָרָא (שם, ב) 'לְכָבוֹד וּלְתַפְאֶרֶת', שֶׁהִכְהֵן יִתְכַבֵּד וַיִּתְפָּאֵר בָּהֶם. לְפִי שֶׁהִכְהֵן הַגְּדוֹל הָיָה מְלֹאךְ ה' צְבָאוֹת אֶצֶל הַיְחִידִים בְּעֵינֵי הָעֲבוּדָה, צְוָה אוֹתוֹ לְהִלְבִּישׁוֹ בְּגָדֵי מַלְכוּת לְהִיּוֹתוֹ נִכְבָּד וּמְפָאָר אֶצֶל הַהֶמוֹן, כִּי הַבְּגָדִים הָאֵלֶּה בְּגָדֵי מַלְכוּת. וְכֵן בְּגָדֵי כֹהֵן הַדְּיוֹט לְהִיּוֹתָם נִבְדָּלִים וּמְפָרְשִׁים לְהִיּוֹת כֹּהֵנֵי ה', וַיְהִי גַם בֵּין מְבַדְּלִים בְּמַלְבוּשֵׁיהֶם וּנְפָרִים וּמְכַבְּדִים בְּעֵינֵיהֶם. וּמִזֶּה מְרַמֵּז לְרַבֵּן וְתַלְמִידֵיהוֹן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים לֹמְדֵי תוֹרָה לְהִיּוֹתָם מְפָרְשִׁים וּמְבַדְּלִים בְּמַלְבוּשֵׁיהֶם מֵעַמֵּי הָאָרֶץ. גַּם כִּי הָעֲבוּדָה צְרִיכָה כּוֹנֵה, וְהַלְבוּשׁ הַמְּיֻחָד לְאוֹתָהּ עֲבוּדָה יְעוֹרְרָהוּ לְחֹשֵׁב בְּלִבּוֹ וּלְכוֹן לְפָנָיו מִי עוֹמֵד, כִּי הָאָדָם נִפְעֵל לְפִי פְעֻלוֹתָיו.

משנה הלבנות

לבישתם. בגדי כהונה לובשן ביום אף שלא בשעת עבודה, לבד מן האבנט שהוא של שעטנז^ז. בגדי יום כיפור אינו חוזר ועובד בהם לעולם שנאמר (ויקרא טז, כג) 'והניחם שם'^ח. חסר אחד מן הבגדים דינו כזר'. ואסור להיות דבר חוצץ בין בשרו לבגדים^ט. היו בגדיו מלוכלכים בטיט או מקורעין, או ארוכין או קצרים ממידתו, או שסילקו באבנטו ועל ידי זה נעשו פחות ממידתו ועבד עבודתו פסולה^י, וחייב מיתה בידי שמים כמחוסר בגדים^{יא}. לבש בגדים יתרים הרי הוא כמחוסר בגדים, דכל יתר כנטול דמי^{יב}. תפילין של יד לא היה מניח משום דחוצצין בין הבגדים, ותפילין של ראש אם היה רוצה מניח בין ציץ למצנפת לכהן גדול ששם היה נראה שערו, ולכהן הדיוט

ובגדי לבן, בגדי כהן הדיוט כתונת מכנסים מצנפת ואבנט, ארבעתן של פשתן לבנים וחוטן כפול^{יג}. נארג למידת הכתונת, הכתונת נארגת בפנ"ע והבית יד נארג בפני עצמו, ונחבר אל הכתונת^{יד}. והאבנט להרמב"ם^{טו} היה של כלאים ויש חולקין^{טז}. אורך האבנט ל"ב אמות, ורחבו ג' אצבעות^{יז}. מוסיף כהן גדול על בגדים אלו עוד ד' והם, מעיל, ואפוד, וחושן וציץ, והוא הנקרא בגדי זהב^{יח}. בגדי לבן הם ד' בגדים ששימש בהם כהן בגדול ביום הכיפורים, כתונת, ומכנסים, ואבנט ומצנפת, ארבעת לבנים, וחוטן כפול ששה, ומן הפשתן לבדו הם, ושני כתונות אחרות היו לו לכהן גדול אחת לובשה יום הכיפורים שחרית ואחת בין הערביים, שוין של שתיהם שלשים מנה של הקדש, ואם רצה מוסיף משלו^{יט}.

צט) א. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ח ה"א. **ב.** שם הט"ז. **ג.** שם ה"א והי"א. **ד.** בסוגיא דיומא סח: סט. ועיין בכסף משנה שם הי"א. **ה.** רמב"ם שם הי"ט. **ו.** שם ה"ב. **ז.** שם ה"ג. **ח.** שם הי"א. **ט.** שם ה"ה. **י.** רמב"ם שם פ"י ה"ד. **יא.** רמב"ם שם ה"ו. **יב.** רמב"ם שם פ"ח ה"ד. **יג.** מנחת חינוך. **יד.** רמב"ם פ"י ה"ה.

וּבְעֵין תְּפִלּוֹן שְׁנַצְטוּוּ הַכֹּל לְהַנִּיחַ בְּקִצַּת הַגּוֹף לְזַכְרוֹן, וְהוֹסִיפוּ לְכַהֵן גַּם זֶה לְגִדְל עֵינָיו (חינוך).

יומא כה. זבחים טו: יט. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"י, סה"מ מ"ע ל"ג, סמ"ג עשין קע"ג.

מצוה ק

שָׁלֵא יִסוּר הַחֹשֶׁן מֵעַל הָאֵפוֹד (לא תעשה נ"ט)

הַזֹּהִיר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׁלֵא לְהִסִּיר הַחֹשֶׁן מֵעַל הָאֵפוֹד, שְׁנֹאֵמַר (שמות כח, כח) 'וְלֹא יִזַּח הַחֹשֶׁן מֵעַל הָאֵפוֹד'.

מִשְׁרָשֵׁי הַמִּצְוָה. שְׂרָצָה הַיֵּשׁ יִתְבָּרַךְ לְמִוְכַתְנוּ לְזִכּוֹתֵנוּ בְּהַגְדֵלֵת אוֹת הַבֵּית הַקְדוֹשׁ, וְלְהִיּוֹת כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מְכֻן וְקְבוּעַ עַל מְכוֹנוֹ, בֵּין עֵינָיו כְּלָיו וּבֵין כְּלָיו הַמְשֻׁרְתִים כְּגוֹן מְלַבּוּשֵׁיהֶם, הַכֹּל יִהְיֶה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת שָׁלֵא יִחְסַר שׁוּם נוֹי, וּמִזֶּה שָׁלֵא יִזַּח הַחֹשֶׁן נָע וָנָד עַל לִוַּח לְבוֹ (חינוך). וְעַל דֶּרֶךְ הַרְמֵז כִּי הַמַּעֲמִיד דִּין שְׂאִינוֹ הִגּוֹן כְּאֵלּוֹ נָטַע אֲשֶׁרָה (סנהדרין ז:), שֶׁהַחֹשֶׁן מְכַפֵּר עַל מִשְׁפָּט הָעֵקוּל וְאֵפוֹד מְכַפֵּר עַל עֲבוּדָה זָרָה, שְׁנֹאֵמַר (הושע ג, ד) 'וְאִין אֵפוֹד וְתַרְפִּים' (זבחים פח:). וְכֹא לְרֵמֵז שְׂיִהָא הַחֹשֶׁן תְּמִיד קְבוּעַ

משנה הלכות

מהות הלאו וזמנו. המפסיק חיבורן דרך קלקול לוקה^ה. ודעת החינוך דדוקא כשפורקן בשעת עבודה חייב. והיראים במצוה ש"ל כתב כשהכהן גדול לבוש אסור להזיח חושן מעל האפוד, אבל כשאינו לבוש בהן אינו מדבר, שהרי בטבעת התחתונה של החושן המרוכסות בפתיל תכלת אל טבעת הכתפות אשר ממעל לחשב האפוד הכתוב מדבר בהן, ובשעה שאינו לבוש בהן היה עושה אותן טבעות מאחות ועומדות, שאי

מניח למטה מהמצנפת, ולא הוה יתר בגדים יוכל להניחם אף בשעת עבודה^{טו}.

ק) מעשה חושן ואפוד. החושן והאפוד משמונה בגדים של כהן גדול^א. החושן ניתן כנגד לבו לפניו, והאפוד מאחוריו, מכיון כנגד החושן שלפניו^ב, ובאפוד כמין ב' ידות יוצאות ממעשה אפוד בעצמו שחוגר עצמו בו^ג. קושר הטבעות שהיו באפוד בפתיל תכלת^ד.

טו. שם ה"ו. ק) א. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ח ה"ב. ב. רמב"ם שם פ"ט ה"א. ג. שם ה"ט. ד. שם ה"י. ה. שם.

עַל הָאֵפוֹד לְיִסֵּר הָעוֹבְרִים. וְלַעוֹלָם גְּבִי עֲבוּדָה זָרָה כְּתִיב 'יִשְׁמְעוּ וַיִּרְאוּ',
וְלִכֵּן 'לֹא יִזַּח הַחֹשֶׁן מֵעַל הָאֵפוֹד'.

יומא עב. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ט, סה"מ ט"ז פ"ח, סמ"ג לאוין רצ"ח רצ"ט, וראים
ש"ש ש"א.

מצוה קא

שְׁלֹא לְקַרַע פִּי הַמַּעִיל (לא תַעֲשֶׂה ס')

הַזְהִיר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֹא לְקַרַע מַעִיל נֶשֶׁל כֶּהֵן גָּדוֹל, שְׁנַאֲמַר (שמות
כה, לב) 'שָׁפָה יִהְיֶה לְפִיו סָבִיב מַעֲשֵׂה אָרֶג כְּפִי תַחְרָא יִהְיֶה לוֹ לֹא
יִקְרַע'. וּבְכָלֵל הֵלְאוּ גַם הַקּוֹרַע בְּגָדֵי כֶּהֵן הַדְּיוּט.

מִשְׁרָשֵׁי הַמִּצְוָה. לְפִי שֶׁהַקְרִיעָה דְּבַר שֶׁל גְּנָאִי אֶצְלָנוּ וְעִנִּין הַשְּׁחָתָה, וְאִף
בְּפִי הַבְּגָד, נִתְרַחֲקָנוּ מִהַדְּבַר וְהִזְהַרְנוּ עָלָיו בְּלֹא כְּדֵי שִׁילְבָּשֶׁהוּ
הַלּוֹבֵשׁוֹ בְּאִימָה וּבִירְאָה וּבְנִחַת בְּדָרֶךְ כְּבוֹד (חינוך). וְעַל דֶּרֶךְ הַרְמוֹז שְׂיִשִּׁים
הַכֶּהֵן עוֹד חוֹמָה חֹזְקָה לְפִיו סָבִיב שְׁלֹא יִקְרַע, אַחַר שֶׁהוּא הַמַּעֲתִיר

משנה הלכות

דעובר². בגדים שבלו ונפסלו לעבודה נראה
דאינו עובר על לאו זה³, ומבלאי מכנסי
כהנים היו מפקיעין פתילות למנורה⁴. הקורע
אחר קורע צריך עיון אי עובר כיון דכבר
נפסלו, או דלמא השחתה איכא.

בניתז עליו דם חטאת. בגד שניתז עליו דם
חטאת צריך כיבוס בעזרה⁵. יצא לחוץ
ונטמאה קורעין הבגד ומשיירן בו כדי
מעפורת שיקרא בגד וטהור מן התורה,
ומכניסו בעזרה ומכבסו⁶. מעיל שניתז עליו

אפשר לו ללובשן בעודן מחוברות. והרמב"ם
לא ביאר דעתו בזה, ובמנחת חינוך הקשה על
החינוך מהש"ס, עיין שם, ולא הרגיש בדברי
היראים גם כן, וצריך עיון. ונוהג בזמן הבית
בזכרים ונקבות.

קא) גדרי האיסור. הקורע כל בגדי כהונה
דרך השחתה לוקה, מוסיף עליו
מעיל כהן גדול שהקורעו אפילו שלא בדרך
השחתה⁷. הקורע על מנת לתקן בבגדי כהן
הדיוט ודאי דאינו עובר, ובמעיל אפשר

קא) א. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ט ה"ג. ועיין במשנה למלך שם בשם קרבן חגיגה, ועיין מנחת חינוך. **ב.** עיין
מנחת חינוך. **ג.** מנחת חינוך. **ד.** רמב"ם שם פ"ח ה"ו, ועי' משנה למלך שם ה"ה. **ה.** רמב"ם הל' מעשה
הקרבנות פ"ח ה"א. **ו.** שם הי"ט.

וּמִתְפַּלֵּל עַל יִשְׂרָאֵל עִם קִדְשׁוֹ לֹא יֵצֵא מִפִּי דְבַר מִגְנָה, וְהַקּוֹשֵׁר וְהַתּוֹפֵר
 לֹא יַעֲשֶׂה פְרוּד וּקְרִיעָה, וּקְרָעִים תִּלְבִּישׁ נֹמֵת הַשֶּׁכֶּלִי. וְאַחַר שֶׁהִגּוֹף לְבוּשׁ
 הַנֶּפֶשׁ וְהַמַּעִיל לְבוּשׁ הַגּוֹף וּקְשׁוּרִים זֶה בָּזָה, רָאוּי שֶׁלְבוּשׁ הַנֶּפֶשׁ הַנִּקְרָא
 חֲלוּקָא דְרַבְּנָן לֹא יִקְרַע.

מראה מקומות - עיין מצוה ק'.

מצוה קב

שִׂיאֲכֹלוּ הַכֹּהֲנִים קִרְבָּנוֹת (מצות עשה מ"ב)

צְנוּת הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא לְכֹהֲנִים לֶאֱכֹל בְּשָׂר מִן קִצֵּת קִרְבָּנוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות
 כמ, לג) 'וְאָכְלוּ אֹתָם אֲשֶׁר כָּפַר בָּהֶם', וְאָמְרוּ רַז"ל (פסחים נט:): 'כֹּהֲנִים
 אוֹכְלִים וּבָעֵלִים מִתְכַּפְּרִין'.

משנה הלכות

סי' רי"ז), ופלא על הצ"ח בביצה (יט: ד"ה
 לבית הפסול) שנסתפק אי יש מצות עשה
 באכילת קדשים קלים, ולעת עיונו נעלמו
 מיניה דברי הרמב"ם בספר המצוות (מצוה
 פט) שכתב דגור בתר המצוה עיין שם. גם
 הצ"ח בברכות (ב. ד"ה שם משעה) פשיטא
 ליה דאכילת תרומה הוה מצות עשה. ועיין
 יראים מצוה שצ"ה, ובתוס' בגדרים (ד: ד"ה
 ההיא) וברא"ש שם דגם קדשים קלים הוה
 מצות עשה, וגם רש"י פסחים (נט:): ורמב"ם
 בפירוש המשניות (אהלות פי"ח) כתבו מפורש
 דאכילת קדשים קלים הוה מצות עשה, וצריך
 עיון גדול. נשים שאכלו קדשים קלים נכללים
 במצוה זו, עיין בספר המצוות להרמב"ם
 במצוה הנ"ל, והמנחת חינוך מסתפק בזה

ויצא לחוץ ונטמאה, מכניסו פחות פחות מג'
 על ג' ומכבסו". ובחידושי הקשתי מכאן
 אחידושי ר"ח הלויט דסבירא ליה הנכנס לבית
 המקדש מאחוריו חוץ מחוטמו מלובש בכלים
 טמאים אפילו כולם בפנים אינו חייב דנגררים
 בתר גופו, ולגבי האדם לא נקרא ביאה כל זמן
 שחוטמו בחוץ, אם כן במעיל שנטמא ויצא
 מבחוץ ילבישנו כהן ויכנס דרך אחוריו
 ויכבסו המעיל, גם בגדי כהן הדיוט למה
 קורעין אותו, וצריך עיון. ונוהג בזמן הבית.

קב) מצות אכילת קדשים. אכילת החטאת
 והאשם והשלמי ציבור מצות
 עשה". אכילת קדשים קלים אי הוי בכלל
 המצוה, הארכתי בזה בס"ד בספרי (שו"ת ח"ג

ז. ע"פ משלי כג, כא: 'וקרעים תלביש נומה'. ח. שם ה"כ. ט. הל' טומאת צרעת פט"ז ה"ח. **קב)** א. רמב"ם
 הל' מעשה הקרבנות פ"י ה"א.

מִשְׂרָשֵׁי הַמִּצְוָה. כִּי רָצָה הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ שְׂיִהְיֶנוּ מִשְׂרָתָיו מִפֶּת בֶּג הַמְלָךְ, וַיְהִי כַפָּרַת הַבְּעָלִים תְּלוּי בְּאֲכִילָתָם, וּמִפְּנֵי זֶה יִכְבְּדוּ מִשְׂרָתֵי ה' וַיִּתְּנוּ לָהֶם הַמַּתָּנוּת וְהַמַּעֲשָׂרוֹת, כְּמוֹ שֶׁגַּם נִתְחִי הַקֶּרֶן הָיוּ מִתְחַלְקִים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִנְתּוֹ. וּמִהֲנַהֲגַת הַכְּבוֹד אֶל הַקֶּרֶן שֶׁהַכְּפָרָה תְּלוּיָהּ בּוֹ לְהִיּוֹתוֹ נֶאֱכָל לְהַמְשָׂרְתִים בְּעֶצְמָם, וְלֹא שְׂיִתְּנוּהוּ לְעַבְדֵיהֶם אוֹ יִמְכְּרוּהוּ לְכָל קוֹנֵה אוֹ יִתְּנוּהוּ לְפֶלֶב. וְכֵן מִן הַכְּבוֹד הוּא שְׂיֵאָכֵל בְּמָקוֹם קְדוֹשׁ, וְשֵׁלֵא יְהִיָּה זְמַן אֲכִילָתוֹ הִרְבֵּה כְּדֵי שֵׁלֵא יִסְרִיחַ וַיְהִי הַנֶּפֶשׁ קָצָה בְּקִדְשֵׁי ה' (חינוך). וְכָל זֶה מֵרָאָה עֲנִין גְּדֻלָּה וְחִשְׁיבוֹת, וְהַכֹּל עַל הַיְסוּד הַקְּבוּעַ כִּי בְּהִנְהַגַת הַכְּבוֹד וְהַגְּדֻלָּה לְקִדְשֵׁי ה' יֵנִיחַ בְּלִבְנוֹ יִרְאֶתוֹ, וְתִגְבִּיר כַּח הַשֶּׁכֶל עַד שֶׁנִּזְדַּבֵּךְ עֶצְמוֹ לְעִבּוֹדַת ה'. וַיֵּשׁ מִפָּאן רְמוֹ לְסַעוֹדַת בְּרִית מִיֵּלָה שֶׁהָאֵב מִתְכַּפֵּר עַל יְדֵי הָאוֹכְלִים מִמֶּנָּה (עיר מקלט (לר' דוד מלירא) פר' תצוה מצוה קג).

פסחים נט: זכחים נה. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"י, סה"ט מ"ע פ"ט, סמ"ג עשין קפ"ד, רמב"ן שורש י"ב, יראים שצ"ה.

משנה הלבות

חטאת כנגד חטאת, אלא חולקין כל חלק וחלק בשוה¹. קטן אינו חולק אף על פי שמותר להאכילו, וכן אשה ואנדרוגינוס שנאמר (ויקרא ז, י) 'איש', אבל בעל מום חולק².

מקום אכילתו. קדשי קדשים נאכלין בעזרה³, קדשים קלים בכל העיר (ירושלים)⁴, ותרומה בכל ארץ ישראל⁵, ונוהג בזמן הבית.

ואישתמיטתיה דברי ספר המצוות הנ"ל. ומצוה זו כוללת כהנים ועבדים וישראלים, כל אחד אם אוכל חלקו מקיים המצוה⁶.

חלוקת קדשים. כהן הראוי לעבודה חולק ואוכל, היה טמא בשעת הקרבה אפילו טיהר עצמו לערב אינו חולק⁷. אין חולקין מנחה כנגד מנחה, כגון מנחת מאפה כנגד מנחת סולת, ואפילו מחבת כנגד מחבת או סולת כנגד סולת או עוף כנגד עוף ולא

ב. עיין מנחת חינוך. ג. רמב"ם שם הי"ט. ד. שם הט"ו-ט"ז. ה. שם הי"ז. ו. שם ה"ג. ז. שם הל' בית הבחירה פ"ז הי"ד. ח. עיין שם הל' תרומות פ"ב הי"ז.

מצוה קג

דין הקמרת (מצות עשה מ"ג)

צְנוּת הַקְדוּשׁ בָּרוּךְ הוּא לְכַהֲנִים לְהַקְטִיר קְמַרְת סַמִּים פְּעָמִים בְּכָל יוֹם עַל הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ל, ז) 'וְהַקְטִיר עָלָיו אֶהְרֵן קְמַרְת סַמִּים בְּבִקְר בְּבִקְר בְּהִיטִיבוֹ וְגו'.

מִשְׁרָשֵׁי הַמִּצְוָה. יְדוּעַ כִּי עֲנִין הָרִיחַ הַטּוֹב הוּא דְבַר שֶׁנִּפְשׁ אָדָם נִהְיִית בּוֹ וּמִתְאַוָּה אֵלָיו, וּמוֹשֵׁף הַלֵּב הַרְבֵּה. וְרִיחַ הַקְמַרְת הָיָה הָרִיחַ הַטּוֹב מֵהַ שְׂאֵפֶשֶׁר לְעִשׂוֹת עַל יְדֵי אָדָם, עַד שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (תמיד פ"ג מ"ח) שֶׁהָיוּ מְרִיחִים בּוֹ מִרִיחוֹ עַד יְרוּשָׁלַיִם (חינוך). וְהָרִיחַ הַטּוֹב הַרוֹחֵנִי הַזֶּה מְשַׁבֵּר

משנה הלכות

וכתב היראים (סי' רעט) דהם הלכה למשה מסיני ואסמכוה אקרא (שה"ש ד, יג) 'שלחך פרדס רימונים', 'שלחך' בגימטריא הכי הוה [שסח]. ודעת רש"י והרמב"ן דלא קפיד קרא רק על ד' סממנים, ויקחו עמהם עוד סמים טובים כמעשה הרוקחים ואין קפידא בדבר, ושאר ראשונים חולקים. מצותה לפטם לכל השנה, פטמה במתכונתה אפילו פרס בשחרית ופרס בין הערבים כשיעור הקטורת פעם אחת כשרה להרמב"ם^א, ולרש"י אינו כשר עד שיעור שני הקטרות^ב.

הקטרתו. הקטרתו מצוה בכל כהן, אלא שלא הניחו כהן מעולם להקטיר פעמים מפני שמעשרת^ג. עברו ולא הקטירו בשחרית יקטירו בין הערבים, להרמב"ם^ד רק

קג) עשיית הקטרת. אחד עשר סמני הקטורת הן, ד' מפורשים בתורה, וז' מדברי קבלה^ה. וזה מעשהו, לוקחין צרי וצפורן חלבנה ולבונה, משקל שבעים מנה מכל אחד ואחד, מור וקציעה שבולת גרד וכרכום משקל ששה עשר מנה מכל אחד, קושט משקל י"ב מנה, וקינמון משקל ט' מנה, קילופה משקל שלשה מנה, סך הכל שלש מאות ושישים ושמונה מנה, ושוחקן הדק היטב, ומוסיפין רובע הקב מלח סדומית, וכיפת הירדן ומעלה עשן כל שהוא, ומקטיר מנה אחת בכל יום, מחציתה בבוקר ומחציתה בין הערבים, והם שס"ה מנה כנגד ימות החמה, ושלשה מגין יתרין שהיו היה כהן גדול מכניס מלא חפניו ביום הכיפורים^ו. מגין משקלן של סמנים לא מצינו בקרא,

קג) א. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ב ה"א. ב. שם ה"ג. ג. כריתות ו: ד"ה י"א סמנים. ד. על הפסוק בשמות ל, לא. קח לך סמים. ה. רמב"ם שם ה"ח. ו. כריתות שם ד"ה במתכונתה. ז. משנה למלך שם ומנחת חינוך. ח. יומא כו: ועיין רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ד ה"ז. ט. עיין לחם משנה ברמב"ם שם פ"ג ה"א.

התאוות הגשמיֹות באדם. ובזֹהר (ח"ב ריח: זו"ח יג.) 'כְּתִיב 'קְטַרֶת' כָּל מֵאֵן דְּאִרְחָ בֵּיהּ בְּהֵאֵי עֵשֶׂן דְּקְטַרֶת אֵי עֵבֵר מִינֵיהּ זְהֵמָּא וְטַנּוּפָא דִּי צִרְ הָרַע, וְלֹא הָוֵי לִיָּה אֱלֵא לֵב אֶחָד לְאֶבְיֹו שְׁפִשְׁמִים, וְכִמּוּ דְצִיץ הִיָּה קְאִים עַל נֶסָא בֵּן הַקְטַרֶת, דְּלִית לָךְ דְּאִתְבֵּר סְטָרָא אֶחָרָא כְּמוּ הַקְטַרֶת'. וְעַל דְּרָךְ הַרְמּוּ כִּי 'קְטַרֶת' הוּא לְשׁוֹן הַתְּקַשְׁרוּת (כְּמוּ 'קְטָרָא' שֶׁהוּא בְּלִשׁוֹן תְּרַגּוּם קָשֶׁר), וּמִתּוֹךְ הַקְטַרֶת בָּא הַשְּׁפַע מְלֻמְעָלָה לְמִדַּת מַלְכוּת וּמִשָּׁם עַל הַמְקַטֵּיר, וְעַל כֵּן הִיָּתָה מְעַשְׂרֶת אֶת הָעוֹסֵק בָּהּ (יומא כו.), וְאִין לָךְ קְרַבָּן חֲבִיב לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוּ הַקְטַרֶת.

כריתות ו. מנחות מט. רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ג, והל' כלי המקדש פ"ב, סה"מ מ"ע כ"ח, סמ"ג עשין קס"ז.

מצוה קד

שְׁלֵא לְהַקְטִיר בְּמִזְבַּח תְּזַהֵב חוּץ מִקְטַרֶת (לא תַעֲשֶׂה ס"א)

הַזְהִיר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֵא לְהַקְרִיב עַל הַמִּזְבֵּחַ כִּי אִם קְטַרֶת שְׁבֻכָּל יוֹם, שְׁנַאֲמַר (שמות ל, ט) 'לֹא תַעֲלוּ עָלָיו קְטַרֶת זָרָה וְעֹלָה וּמִנְחָה וְנֶסֶךְ לֹא תִסְכוּ עָלָיו'.

משנה הלכות

משמש להקטיר קטורת עליו בכל יום ערב ובוקר^א, ולמתן דמים עליו ביום הכיפורים מפר השעיר שנכנס דמו לפני ולפנים^ב, ומתן דמים של פר כהן משיח, ופר העלם דבר של ציבור, ושעירי עבודה זרה^ג.

סדר קטורת ביום הכיפורים. לפנין מן הפרוכת לא היו מעלים הקטורת רק פעם אחת בשנה הכהן גדול ביום הכיפורים, שנכנס עם הקטורת ששחקה יפה יפה כדי

פרס, ולהחניוך כל המנה. קיום המצוה הוא כך, כהן נוטל כלי מלא קטורת גדוש, ובזך שמו^ד, אחר תמיד של בין הערביים קודם הטבת נרות כולן, ואחר הטבת ה' פתילות^ה, ופורשין כל העם מן ההיכל ומבין האולם למזבח^ו, ומשליך הקטורת על הגחלים אשר על המזבח ומשתחוה ויוצא^ז. ונוהג בזמן הבית בזכרי כהונה.

קד) במה שימש מזבח הזהב. מזבח הזהב

י. רמב"ם שם ה"ד. יא. חינוך, ועיין רמב"ם שם פ"ו ה"ד ובכסף משנה ולחם משנה שם. יב. רמב"ם שם פ"ג ה"ג. יג. שם ה"ז. קד) א. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ב ה"א. ב. שם הל' מעשה הקרבנות פ"ה ה"ב. ג. שם ה"ג.

מִשְׂרָשֵׁי הַמִּצְוָה. כְּמוֹ שֶׁהַמְּנוֹת מְחַלְקִים כָּךְ הַמִּזְבְּחוֹת, כִּי בָּאָה
הַצִּוּיָּה לַעֲשׂוֹת בְּדֶרֶךְ קָבֵעַ לְעוֹלָם וְלֹא נוֹסֵיף וְלֹא נִגְרָע,
כִּי הַתּוֹסֵפֶת וְהַגֵּרֵעוֹן בְּמִכּוּן בְּשִׁלְמוֹת קִלְקוּל הוּא, וְכָל מִצְוֹת הַשֵּׁם
יִתְבָּרֵךְ הֵם בְּשִׁלְמוֹת וּתְמִימוֹת, וְעַל כֵּן אֵין לְשִׁנוֹת. וַיֵּשׁ לְמַקְבְּלִים בְּכָל
אַחַת טְעָמִים גִּפְּלָאִים וְסוּדוֹת עִמָּקוּם (חִינּוּךְ). וְעַל דֶּרֶךְ הַפְּשֻׁט הוּא עַל
דֶּרֶךְ שְׁכַתְּבָנוּ (מצוה צ"ח) לְהַגְדִּיל הַבֵּית וּלְכַבְּדוֹ וּלְרוֹמְמוֹ בְּעֵינֵי הָרוֹאִים,
כִּי כֵן דֶּרֶךְ בְּנֵי אִישׁ הָעֲשִׁירִים הַמְּכַבְּדִים שֵׁישׁ לָהֶם שְׁלַחְנוֹת אֶחָד
לְאַרוּחַת עָרֵב וּבִקְרָ, וְאֶחָד לְסַעוּדַת הַיּוֹם עִם מְרַעִים, וְאֵין מִן הָרְאוּי
לְשִׁנוֹת מְזָה לָזֶה, סַעוּדַת הַיּוֹם לְעָרֵב וּבִקְרָ. וְאָמְרוּ רַז"ל (מנחות צו.)
'בְּזִמְן הַמַּקְדֵּשׁ אָדָם מְבִיא קָרְבָן וּמִזְבַּח מְכַפֵּר, וְעַכְשָׁיו שְׁלַחְנוּ שָׁל אָדָם
מְכַפֵּר'. וְכָל עֲנִין הַגְּדֵלָה בְּמַקְדֵּשׁ כְּדֵי שְׁכַשְׁיִרְאָהוּ יִכְנֵס בְּלֵב הָאָדָם
מוֹרָא וְעֲנָוָה.

כריתות ו: רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ב, סה"מ ל"ת פ"ב, סמ"ג לאוין רצ"ט.

משנה הלבנת

עשן, ומתפלל תפילה קצרה ויוצא.¹
האיסור. אם עבר והעלה שם קטורת נדבה
עבר על לאו זה.² ונוהג בבית
המקדש בזכרי כהונה.

שתהא דקה מן הדקה, ולקח ממנו מלא
חפניו ונתנו בכף, וכל כהן גדול היה נוטל
כמלא חפניו שלו, ונכנס בין שני בדי הארון,
ובבית שני על אבן שתיה, ונותן כף הגחלים
ועליה הקטורת עד שנתמלא הבית כולה

ד. שם הל' עבודת יום הכיפורים פ"ד ה"א. ה. שם הל' כלי המקדש פ"ב ה"א.

פְּרַשְׁתָּ כִּי תִשָּׂא יַשׁ בְּהַ ד' מִצְוֹת עֲשֵׂה וְה' לֹא תַעֲשֶׂה

מִצְוָה קה

דִּין מִחֲצִית הַשֶּׁקֶל (מִצְוֹת עֲשֵׂה מ"ד)

צְנוּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל שִׁיתָנוּ מִחֲצִית הַשֶּׁקֶל לְצִרְךָ קְרָבֹנוֹת
הַצְּבוּר מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעֲלָה, בֵּין עֲשִׂיר בֵּין עָנִי, שְׁנַאֲמַר (שְׁמוֹת ל,
יג) 'זֶה יִתְּנוּ כָּל הָעֵבֶר עַל הַפְּקָדִים מִחֲצִית הַשֶּׁקֶל', וְלִדְעַת קֶצֶת פּוֹסְקִים
מִבְּנֵי י"ג שָׁנָה.

בְּשָׂרֵי הַמִּצְוָה. שְׂרָצָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְטוֹבַת יִשְׂרָאֵל וְלִזְכוּתָם
שִׁיְהִיָּה יָד בָּלָם שְׂוָה בְּדָבָר הַקְּרָבֹנוֹת הַקְּרָבִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ
בְּכָל הַשָּׁנָה. וְשִׁיְהִיָּה הַכֹּל אֶחָד עָנִי וְאֶחָד עֲשִׂיר שָׁוִים בְּמִצְוָה אַחַת לְפָנָיו,
לְהַעֲלוֹת זְכוּרֹן כָּלָם עַל יְדֵי הַמִּצְוָה שֶׁהֵם כְּלִילִים בְּהַ יַחַד לְטוֹבָה. וְאָמְרוּ
חֲזו"ל (מְגִלָּה יג:), 'אָמַר רִישׁ לְקִישׁ, גְּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנָי מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם

משנה הלכות

קה) נתינת השקלים. 'באחד באדר משמיעין על השקלים' כדי שיכין כל אחד ואחד מחצית השקל שלו, בט"ו בו ישבו השולחנים בכל מדינה ומדינה ותובעים בנחת וכל אחד נותן חצי שקל, מעשרים וחמשה בו ישבו במקדש לגבות וכופין וממשכנין אותם ואפילו כסותם^א. ולא יתן פרוטה פרוטה בפעמים רבות אלא נותנו כולו בפעם אחת^ב, בין עני בין עשיר. היה מטבע גדול משל הקדש נותן מטבע של אותו זמן, ואם היה המטבע באותו זמן פחותה ממחצית השקל צריך להוסיף, ולעולם אינו שוקל פחות מחצי השקל שהיה בימי משה^ג.

החייבים והפטורים. הכל חייבים במחצית השקל כהנים לויים וישראלים גרים ועבדים משוחררים. אבל, נשים ועבדים וקטנים פטורים, ואם נתנו מקבלין מהם. קטן שהתחיל אביו ליתן עליו שוב אינו פוסק עד שיגדיל ויתן לעצמו^ד.

שאר פרטי דינים. ממשכנין על השקלים, ואין ממשכנין את הכהנים לעולם מפני דרכי שלום, אבל תובעין אותן עד שיתנו^ה. שנים שהביאו שקל שלם בין שניהם חייבים ב'קלבונו', פירוש יוסיפו פרוטה מה שצריכין ליתן לשולחני כדי לפרוט^ו. והכהנים פטורין

קה) א. רמב"ם הל' שקלים פ"א ה"ט. ב. שם ה"א. ג. שם ה"ה-ו. ד. רמב"ם שם ה"ז. ה. שם ה"י. ו. שם פ"ג ה"א.

שְׁעֵתִיד הָמֵן לְשָׁקֵל שְׁקָלִים עַל יִשְׂרָאֵל, לְפִיכֶךָ הַקְּדִים שְׁקָלֶיהֶן לְשָׁקְלוֹ,
וְהִינּוּ רִתְּנָן (שקלים פ"א מ"א) 'בְּאַחַד בְּאֶדְרַם מִשְׁמִיעִין עַל הַשְּׁקָלִים'. וּבְשֵׁם רִבְנוּ
חֲנִנְיָאֵל מִצְאֵתִי כְּתוּב, שְׁקָלְתִּי בְּמוֹפֵת רְבִיעֵית הָדָם שֶׁל אָדָם שֶׁשָּׁעְרוּ חֲזו"ל
שֶׁהַנְּשֻׁמָּה תְלוּיָהּ בּוֹ, הוּא מִשְׁקָל כ"ה סְלָעִים (תוּס' סוּטָה ה. ד"ה אָדָם), וּמִשְׁקָל
הַשְּׁקָל שֶׁבַתוֹרָה הוּא סְלַע, נִמְצָא מִחֲצִית הַשְּׁקָל הוּא חֲצֵי סְלַע, וּכְשֶׁתְּחַלֵּק
רְבִיעֵית דָּם עַל חֲצֵי סְלָעִים יִהְיוּ חֲמִשִּׁים סְלָעִים, וְהִלָּכָה כְּבֵית הַלֵּל
שֶׁתְּרוּמָה בִּינוּנִית הוּא אֶחָד מִחֲמִשִּׁים (תְּרוּמוֹת פ"ד מ"ג), נִמְצָא חֲצֵי סְלַע הוּא
הַתְּרוּמָה מִרְבִּיעֵית דָּם, שֶׁהוּא חֵיווּתוֹ שֶׁל אָדָם. וְזֶהוּ הַתְּרוּמָה שֶׁנִּזְכָּר
בְּמִחֲצִית הַשְּׁקָל בַּתּוֹרָה שֶׁהוּא 'לְכַפֵּר עַל נַפְשֵׁיכֶם' (שְׁמוֹת שֵׁם טו), וְהֵבֵן,
וְהוּא פְּלֵא (עֵיר מִקְלָט לִידָא) מִצוּה קז). וְאִיתָא בְּתַנְחוּמָא (כִּי תִשָּׂא י), 'לְפִי שֶׁחֲטָאוּ
בְּחֲצֵי הַיּוֹם יִתְּנוּ מִחֲצִית הַשְּׁקָל, ר' יוֹחָנָן אָמַר עַל שֶׁעָבְרוּ עַל עֲשֵׂרֶת
הַדְּבָרוֹת יִתֵּן כָּל אֶחָד עֶשְׂרִים גֵּרָה שֶׁהוּא מִחֲצִית הַשְּׁקָל, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן
לִקְיִישׁ אָמַר לְפִי שֶׁמָּכְרוּ בְּכוֹרָה שֶׁל רָחֵל בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף וְנִמְלַל כָּל אֶחָד
מִטְּבַע, יִתֵּן כָּל אֶחָד מִטְּבַע'. וְעַל דֶּרֶךְ הַרְמוֹז הוּא שִׁיחֲשַׁב אָדָם בְּעַצְמוֹ
שֶׁהוּא אֵינוֹ אֶלָּא חֲצֵי, וְאֵינוֹ שָׁלֵם כָּל זְמַן שֶׁהוּא נִפְרָד מִחֲבֵרוֹ, וּבִהַתְּחַבֵּר
עִם יִשְׂרָאֵל חֲבֵרוֹ נַעֲשֶׂה שָׁלֵם (פְּנֵי דוֹד פ'ר' כִּי תִשָּׂא אוֹת ה). וְכֵן כְּכֹכֹל הַקְּדוּשָׁה
בְּרוּךְ הוּא עִם יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ (זו"ח עב:).

שקלים פ"א, רמב"ם הל' שקלים פ"ה, ספר המצוות מצות עשה קע"א, סמ"ג עשין מ"ה.

משנה הלכות

לשלם האבידה, וכן האחים והשותפין,
והשוקל שקלו לאחרים, ומעות שנמצא בין
תיבה של שקלים לתיבה של נדבה ועוד
פרטי דינים, עיין רמב"ם הל' שקלים. ונוהג
מצוה זו בכל מקום בזמן הבית.

מן הקלבוין¹. זמן הנתינה מאחד באדר עד כ"ה
באדר, מכאן ואילך ממשכנין². המפריש שקלו
ונאבד, חייב באחריותו כל זמן שלא הגיע ליד
גזבר, נאבד מיד גזבר אינו חייב באחריותו.
עיר ששלחו שקלם ונאבדו מהשליח על מי

ז. ראה שבת לא: וברש"י ד"ה רביעית. ח. שם ה"ב. ט. שם פ"א ה"ט. י. שם פ"ג ה"ח.

מצוה קו

מצות קדוש ידים ורגלים (מצות עשה מ"ה)

צוה הקדוש ברוך הוא לכהנים לקדש ידיהם ורגליהם לעבודה, שנאמר (שמות ל, יט) 'ורחצו אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם'.

משרשי המצוה. כי ראוי לנקות הידים שהם העושות במלאכה בכל ית, ויגעו הכהנים בעניני הבית, וכן הרגלים להיותם הכהנים יחפי רגל בבית המקדש, ויגעו ברגליהם בקדש, ואין ראוי להם לנגע בקדש כמו שנגעו בחל. וכל שכן שלפעמים גם ידיהם מלכלכים. ומזה השרש אמרו חז"ל (זבחים יט:) שאין הכהן צריך לקדש ידיו ורגליו בין עבודה לעבודה, זולת בהן גדול ביום פפורים לרב חמרו של יום (חינוך). מלבד שפא להורות שהקרב לעבודת היוצר כל, בפתחלה צריך לרחץ כל אבריו ולטהרם מעברה, בעין שרמזו שמיכאל מקריב נשמות צדיקים לדבקים

משנה הלכות

ורוחץ מעומד^א. ושופכין המים על ידיו ורגליו, ולא מכניסים הידים ורגלים בכלי^ב.

מתי צריך לקדש שנית. קידש בבוקר סגי לכל היום, והוא שלא יסיח דעתו, ולא ישן, ולא יטיל מים בינתיים^ג. כהן שלא ישן כל הלילה, למחרתו בעי קידוש מחדש, שהידיים נפסלות בלינה^ד.

מים הכשרים לקדש. מצוה לקדש מהכור, קידש משאר כלי שרת כשר, אבל לא מכלי חול^ה. שיעור המים בכיור צריך להיות כדי נטילת ד' אנשים^ו. מי מקוה כשרים

קו) חיוב קידוש. הבא אל המקדש מקדש ידיו ורגליו, לבד ממה שטבל בבוקר במ' סאה, שאסור ליכנס למקדש בלי טבילה^א. ולדעת הרמב"ם^ב ורש"י^ג והיראים, הנכנס ביאה ריקנית אינו חייב בקידוש מן התורה, אלא מדרבנן. והחינוך ותוס' יומא (ה: ד"ה להביא) בשם הריצב"א דאפילו אביאה ריקנית חייב בקידוש מן התורה.

סדר קידוש. סדר קידוש ידים ורגלים, כהן עומד ומניח ידו הימנית על רגלו הימנית וידו השמאלית על רגלו השמאלית,

קו) א. רמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ה ה"ד-ה. ב. עיין במנחת חינוך שכך משמע ברמב"ם שם ה"א, ובהל' בית הבחירה פ"ז הכ"א. ג. בשמות ל, כ. ד. רמב"ם הל' ביאת מקדש שם הט"ז. ועיין זבחים יט: ה. רמב"ם שם ה"י. ו. שם ה"ג. ז. שם ה"ח. ח. שם ה"י. ט. שם ה"ג.

בְּיוֹצְרָם (עֵינַי תּוֹס' מִנְחוֹת קִי. ד"ה וּמוֹכָאֵל. זוּוה"ק ח"א פ.). וּבִתְחִלָּה רוֹחֵץ פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו

בְּנֹהַר דִּינּוֹר אִם עֶבֶר בָּהֶם עֲבָרָה (עיר מקלט (לידא) מצוה קח).

יומא כח. זבחים יט: רמב"ם ה'9' ביאת המקדש פ"ה, ספר המצוות מצות עשה כ"ד, סמ"ג עשין קע"ח.

מצוה קז

דִּין שְׁמֵן הַמִּשְׁחָה (מצות עשה מ"ו)

צְנוּת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת שְׁמֵן הַמִּשְׁחָה שְׂיִהְיֶה מוּכָן לְמִשַׁח בּוֹ כֹּהֵן

גָּדוֹל שְׂיִתְמַנֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ל, כה) 'וְעָשִׂיתָ אֹתוֹ שְׁמֵן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ',

וְנֶאֱמַר (ויקרא כא, י) 'וְהִכֵּהוּ הַגָּדוֹל אֲשֶׁר יוֹצֵק עַל רֵאשׁוֹ שְׁמֵן הַמִּשְׁחָה'.

מִשְׁרָשֵׁי הַמִּצְוָה. שְׂרָצָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁנַּעֲשֶׂה פְּעֻלָּה בְּנַפְשׁוֹתֵינוּ, בְּיוֹם

שֶׁנַּעֲלֶה לְהִתְחַנֵּךְ בְּכַבּוֹד עֲבוֹדָתוֹ הַקְּדוּשָׁה, וְתוֹרָה בְּנוֹ גָּדֹלָה

וְשִׁבְתָּ, וְזֶה מְשִׁיחַת הַשְּׁמֵן, לְפִי שֶׁעֲנִינֵן הַמִּשְׁחָה בְּשְׁמֵן הַטּוֹב לֹא יַעֲשׂוּ רַק

לְמַלְכִים וְהַשָּׂרִים הַגָּדוֹלִים. וּמִיּוֹד הַמִּצְוָה שֶׁצָּרִיךְ לְהִיּוֹת מוּכָן בְּבֵית לַעֲת

הַצָּרָה לְמַעַלַת הַמָּקוֹם, וְלֹא יִתְעַכֵּב שָׁם מְלֹאכָה עַד שְׂיִכֵּין הַצָּרִיךְ לָהּ, עַל

דֶּרֶךְ מִשָּׁל מַבְעַל הַבַּיִת נִכְפָּד שְׁמוּכֵן לוֹ בְּבֵית כָּל הַצָּרָה, כָּל שֶׁכֵּן בְּבֵיתוֹ

משנה הלכות

קז) סדר עשייתו. מעשה השמן לוקח מור

דרור, וקנמון בושם, וקדה, מכל

אחד ואחד משקל חמש מאות שקל, אלא

שגזירת הכתוב לשקול הקנמון בושם לשתי

פעמים, מחציתו חמישים ומאתים שיהיו בו

ב' הכרעות, סך הכל חמש מאות. וקנה בושם

משקלו ר"ג שקלים^א. וכולם נמצאים באיי

הודו^ב. ושמן זית הין שהוא י"ב לוג^ג. וצריך

להיות בשמים ראש כלומר חשובים^ד. שוחק

לקידוש ונטילה^ה. מי הכיור נפסלין בלינה^ו,

יצא חוץ לחומת העזרה צריך קידוש, יצאו

ידיו חוץ לחומה אינו צריך קידוש^ז. טבל ידיו

במקום קידוש לא עלתה לו^ח. כל החוצץ

בטבילה חוצץ בקידוש^ט. קידש ידיו ורגליו

ונטמאו מטבילן, ואין צריך לחזור ולקדש^י.

כהן גדול שלא טבל בין בגד לבגד ובין עבודה

לעבודה ביום הכפורים ועבד עבודתו כשרה

בדיעבד^{יא}. ונוהג בזמן הבית בזכרי כהונה.

י. שם הי"ב. יא. שם הי"ד. יב. שם ה"ה. יג. שם הי"א. יד. שם הט"ז. טו. שם ה"ו. טז. שם ה"ז. ועיין

זבחים יט: קז) א. רמב"ם כלי המקדש פ"א ה"ב. ב. שם ה"ג. ג. שם ה"ב. ד. רש"י בשמות ל, כג.

שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים (חינוך). וְעַל דֶּרֶךְ הַרְמוֹז בָּא לְהוֹרוֹת שֶׁהַמֶּלֶךְ וְהַכֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁעָלוּ לְמַעַלָּה אֶל יִתְנָאוּ וְרִיחָם יִהְיֶה נֹדֵף, וְיִהְיוּ לְהָאִיר בְּשִׁמּוֹן לְעַם ה', לְהִיּוֹת לָהֶם לְמַחְסֵה וּלְמַסְתוֹר וְ'יוֹצֵק' מִלְשׁוֹן צִוְּיָה שֶׁיִּצְטַעְרוּ עִצְמָם עַל קִדְשַׁת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְלַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט, וְעַלֵּיהֶם מִפֶּל צְרִי צְבוּרָה. וּפְרוּשׁ 'יוֹצֵק' מִלְשׁוֹן צִוְּיָה וְצָרָה, כִּי עַל רֵאשׁוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל נֹצֵק צִעְרוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְהַתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם בְּכָל עֵת וְעֵדָן (טעמי מצות (לר"מ הבבלי) מצוה מר. עיר מקלט (לידא) מצוה קט).

כריתות ה.: הוריות יא: רמב"ם הל' כ"י המקדש פ"א, ספר המצוות מצות עשה ל"ה, סמ"ג עשין קס"ו.

משנה הלכות

המשיחה יוצק תחילה על ראשו, ואח"כ על גבי עיניו כמין כי, ולמלך מושחין אותו כמין נזר². בבית שני לא היו מושחין, והכהן גדול נתחנך במרובה בגדים³. מלך המשיח שיתגלה לנו במהרה אין צריך משיחה לפי שהמלוכה ירושה לו, אף על פי שפסקה המלכות בעוונותינו הרבים כמה דורות אין זה מפסקת הירושה⁴. ואולי משום דבבית שני מלכו כהנים גדולים יצטרך משיחה, וקצת ראה מנשיאי ישראל שקראו עליהם מה שכתוב (בראשית מט, י) 'לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו' (רש"י שם. ועיין הוריות יא:), וצריך עיון. ונוהגת בזמן הבית, והוא מצוה המוטלת על הציבור.

כל אחד לבדו ומערבו, שורן במים זכים עד שיצא כל כוחן במים, ונותן על המים השמן זית ומבשל את הכל על האש עד יבושת המים ונשאר השמן⁵. לא ישקול זה כנגד זה⁶.

דיני משיחה. ומושחין בו כהן גדול ומלכי בית דוד, וכהן משוח מלחמה⁷, וממנו נמשחו המשכן וכליו על ידי משה רבינו ע"ה, ולדורות אין מושחין שום כלי ועבודתן מקדשן⁸. כהן גדול בן כהן גדול צריך משיחה⁹, ומצוה למשוח ז' ימים יום אחר יום¹⁰, ועיין בהשגת הראב"ד. מלך בן מלך אין צריך משיחה, אך אם יהיה מחלוקת כשלמה ואדוניה מושכין אותו לחזק המלוכה¹¹. סדר

ה. שם ה"ב. ז. מס' כריתות ה. ורש"י שם ד"ה שלא יניח משקל, הובא במנחת חינוך. ז. רמב"ם שם ה"ז. ח. שם ה"ב. ט. שם ה"ז. י. שם פ"ד ה"ג. יא. שם פ"א ה"א. יב. שם ה"ט. ועיין כריתות ה: יג. שם ה"ח. יד. מנחת חינוך.

מצוה קח

שְׁלֵא לְמִשַׁח בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה (לא תַעֲשֶׂה ס"ב)

הַזְהִיר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֵא לְסוּף זֶר בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שְׁעֲשֶׂה מִשָּׁה, שְׁנֵאמֹר (שמות ל, לב) 'עַל בֶּשֶׂר אָדָם לֹא יִסָּךְ'. וְנוֹהַג בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל זְמַן בְּזִכְרֵי וּנְקֻבוֹת.

מִשְׁרְשֵׁי הַמִּצְוָה. לְהַבְדִּיל הַבֵּית וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ וְצָרְפוֹ, וְלִכְנֵן אִין רְאוּי לְהַדְרִיטוֹת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאוֹתוֹ שְׁמֵן הַנִּכְבֵּד שְׁכַפִּית, רַק הַנִּבְחָרִים בְּעַם לְבַד שֶׁהֵם כְּהֹנִים וּמְלָכִים. וּבְהִמְנַע הָעַם מִמֶּנּוּ, יִיָּקֵר בְּעֵינֵיהֶם עַד מְאֹד וַיִּתְאוּוּ לוֹ, כִּי גִדֵּל עֲרֻבוֹת הַדְּבָרִים בְּלֵב רַב בְּנֵי אָדָם הוּא לְפִי מְעוֹט הַמִּצְוָה אֲצֵלָם (חינוך). גַּם לְהִיּוֹת מִתְפָּרְכִים הַנִּמְשָׁחִין עַל יְדֵי אוֹתוֹ הַשְּׁמֵן הַנִּעֲשֶׂה בְּבִשְׂמִים עַל יְדֵי מִצְוֹת הַשֵּׁם, וְהַרְאִיהַ שְׁפִשְׁנִגְנוּ הַשְּׁמֵן הַהוּא נִפְסַק הַשְּׁלִטְנוֹת וְלֹא נִמְשָׁכָה מְלֻכוֹתָם עוֹד. וְסִגְלַתָּם מִפְּאֵת הַנִּיצוּצוֹת הַנִּמְשָׁכִים מִמְּזֻלָּם לְמַעְלָה, דְּאִין עֹשֵׁב לְמַטָּה שְׁאִין לוֹ מְזֹל מְלַמְעָלָה (בר"ר י, ו. זוה"ק ח"ב קעא:), מְלַבֵּד כִּי בְּרַבַּת הַקְּדוּשָׁה עַל אָדָם חָשׁוּב כְּגוֹן מַלְךְ וְכֵהֵן גְּדוֹל יוֹעִילוֹ,

משנה הלכות

סך אחר הסך. הסך אחר הסך, כלומר שנטל מהשמן שמעל השני חייב, דמבואר בש"ס (כריתות ז). 'נטל שמן שבראשו שנמשח למצוה וסך בבני מיעיו חייב'. שוב ראיתי שהוא מחלוקת רש"י ותוס', עיין מנחת חינוך, ועיין ספר מים חיים על מס' נדה (דף ל' מדפי הספר) שנעלמה מינייה דמנחת חינוך תוספות ישנים^ט. ויש להסתפק בכהן גדול שמשחו אותו ונטלו שמן המשחה מעל ראשו ומשחו בו מלך או כהן משוח מלחמה אי יצא

קח) חיובה. הסך משמן המשחה כשיעור כזית בשוגג חייב חטאת קבועה, ובמזיד כרת^י. הסך לבהמה לכלים לגויים ולמתים פטור^י. ובראים כתב כאן 'חייב' וטעות סופר הוא וצריך לומר 'פטור'. ומכאן נראה ראה דבעכו"ם לא שייך גזל גבוה בהקדש, דאם לא כן הסך עכו"ם ליהוי חייב, והאחרונים נחלקו בזה, עיין צל"ח פסחים (עג.) ומנחת חינוך^י, ובספרי שו"ת (ח"ג סי' קצ"ד) הארכתני בזה. אחד הסך ואחד הניסך חייב^י.

קח) א. רמב"ם הל' כלי המוקדש פ"א ה"ה. **ב.** שם ה"ו. **ג.** במצוה יד. **ד.** אם עושה מעשה, עיין מנחת חינוך. **ה.** כתובות ל: ד"ה וא"ת.

וְלֹא עַל בֶּשֶׂר אָדָם כָּל דְּהוּ. דּוּמְיָא דְמֵאֲכָלִים יוֹעִילוּ לְמִקְצַת וַיִּזְיקוּ לְמִקְצַת
לְפִי הַתֵּן גּוֹפֶם, וְכֹל שֶׁפֶן בְּנֶפֶשׁ (מעמי מצות (לר"מ הכבלי) לא תעשה סג).

כריתות ה. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"א, ספר המצוות לא תעשה פ"ג פ"ד, סמ"ג לאוין רצ"ב
רצ"ג, יראים של"ב.

מצוה קט

שֶׁלֹא לַעֲשׂוֹת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה (לא תעשה ס"ג)

הַזֶּהִיר הַקָּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹא לַעֲשׂוֹת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה מִשָּׁה,
שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ל, לב) 'וּבְמַתְכַנְתּוּ לֹא תַעֲשׂוּ כְּמֹהוּ'.

מִשְׁרָשֵׁי הַמִּצְוָה. בֵּינָן שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ קָדַשׁ אֶל יִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ חֵל, כְּגוֹן אוֹתָם
שֶׁאֵינָם רְאוּיִים לְמַלְכוּת וְלֹא לְכַהֲנָה. אִם עָשָׂהוּ אַף עַל פִּי שֶׁלֹא
סֶךְ חֵיב, שִׁישְׂאָר תִּקְלָה וַיִּכְשְׁלוּ בּוֹ רַבִּים. לְכַךְ אָמַר הַפֶּתוּב 'וּבְמַתְכַנְתּוּ לֹא
תַעֲשׂוּ כְּמֹהוּ' (מעמי מצות (לר"מ הכבלי) לא תעשה סד). גַּם כִּי הָעוֹשֶׂה שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה
חָל עָלָיו הַקְּדוּשָׁה שֶׁרְאוּי לְחוּל עַל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, וְהוּי כְּמִקְדִּישׁ קָדָשִׁים

משנה הלכות

למוסרו לציבור לאחר פיטומה
פטור. ודעת הרמב"ם² דאפילו עשאו למוסרו
לאחרים פטור, ועיין ברית משה¹ ומנחת
חינוך מה שכתבו בזה. לא נתן בו כל
הסממנים או הוסיף או גרע על המשקל או
פחת משמן זית או הותיר פטור, דהתורה
לא קפדה אלא שלא לעשות 'כמוהו' (ועיין
מצוה ק"ז שיעור לכולן)⁷.

שמן שעשה משה. ולא מצינו שמעולם
נעשה שמן המשחה אחר חוץ מאותו
שעשה משה, ונגזז בימי יאשיהו⁸ ותניא

במשיחה זו, או דלמא אמרינן דכבר נעשה
בו מצותו ואינו מועיל לאחר, וקצת יש לומר
דכיון דלענין חיוב אמרינן דלא נתחלל השמן
והסך ממנו חייב אפילו לאחר המשחה, הכי
נמי דכשר למשיחה, וצריך עיון.

קט) החיוב. העושה שמן המשחה לעצמו
בסכום סממנין שלו לפי
חשבון ומידת השמן כפי שעשה משה רבינו
ע"ה כדי לסוך בו, במזיד ענוש כרת ולוקה
(עי' מכות יג.), ובשוגג חייב חטאת קבועה.⁹

הפטורים. העושה להתלמד, או על מנת

קט) א. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"א ה"ד. **ב.** שם. **ג.** על הסמ"ג ל"ת רצב-רצג. **ד.** ועיין ירושלמי הוריות
פ"ג ה"ב, הובא בסמ"ג. **ה.** רמב"ם שם ה"ה. מנחות פח.

וַיִּשְׁתַּמְשׂוּ בוֹ חַל. וְעוֹד דְּהוּיָה כְּאֵלוֹ פּוֹחַת בְּכְבוֹד הַמֶּלֶךְ וְכֵהֵן גְּדוֹל
וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשִׂרְבִיטָם, וְאֵל יִשְׁתַּמֵּשׁ הַדְּיוּטָא בְּכֶתֶר הַמֶּלֶךְ וְכֵהֵן גְּדוֹל
וּקְדָשְׁתָּם.

כריתות ה. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"א, ספר המצוות לא תעשה פ"ג פ"ד, סמ"ג לאוין רצ"ב,
יראים של"ב.

מצוה קי

שְׁלֵא לַעֲשׂוֹת כְּדַמוֹת קְמָרְת (לא תַעֲשֶׂה ס"ד)

הַזְהִיר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֵא לַעֲשׂוֹת בְּמַתְכַּנֶּת הַקְמָרְת וּכְמִשְׁקָלָהּ
לְהַקְטִיר לַעֲצָמוֹ וּלְהַרִיחַ בָּהּ, שְׁנֵאָמַר (שמות ל, לו) 'וְהַקְמָרְת וְגו'
וּבְמַתְכַּנְתָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם', וּכְתִיב (שם, לח) 'אִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כְמוֹהָ
לְהַרִיחַ בָּהּ'.

משנה הלכות

כשיעור כזית. עשאה להתלמד או למוסרה
לציבור פטור¹. ואם עשאה למוסרה לאחר,
הבאתי לעילה מחלוקת הפוסקים אי ציבור
דוקא או גם לאחר פטור.

המריח בקטורת. המריח בקטורת שלא
עשה הוא אינו חייב כרת, אלא דינו
כדין כל הנהנה מן ההקדש שמעלי, ועיין
סמ"ג מצוה רצ"ד. והא דאמרו (כריתות ו).
'קול ומראה וריח אין בו משום מעילה' עיין
במפרשים.

סממנים שלא נתפרשו בתורה. ונחלקו
הפוסקים בסממנים שלא נתפרשו
בתורה אם הם הלכה למשה מסיני, או
מדרבנן שביררו סממנים אלו, ומן התורה כל

בכריתות (ה). 'אין חייבין כרת אלא על סיכת
שמן המשחה שעשה משה בלבד שנאמר
'ואשר יתן ממנו', ועיין סמ"ג לאוין רצ"ב.
ונוהג בכל מקום ובכל זמן בזכרים ובנקבות.

קי) גדרי האיסור. העושה קטורת מאחד
עשר סממנים שלה, להקטיר
לעצמו ולהריח בה, בשוגג חייב חטאת
ובמידת כרת, ואע"פ שלא הריח בה חייב כרת
על עשייתה, ואע"פ שלא עשה המשקל כולו
המבואר בסממנים אלא חציו או שלישו או
פחות מזה לפי ערך משקולות אלו חייב².
ולדעת רש"י³ דוקא שפיטם על כל פנים מנה,
כשיעור שני קטורת, והמשנה למלך⁴ הקשה
עליו, ולדעת המשנה למלך חייב גם אם עשה

קי) א. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ב ה"ט. ב. כריתות ו: ד"ה ובמתכנתה. ג. שם ה"ח. ד. רמב"ם שם ה"י.
ה. מצוה קט. ו. רמב"ם שם.

מִשְׂרָשֵׁי הַמִּצְוָה. מֵה שְׂמֵבֵאָר בְּמִשְׁיַחַת הַשָּׁמֶן. וְעוֹד כִּי הַקְּמָרֶת חֲשׂוּבָה
 הִיא מִכָּל הָעֲבוֹדוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לג, י) 'יְשִׁימוּ קְמֹרָה בְּאַפְּךָ/
 וְהוּא שֶׁלְּמִדּוֹ מִלְּאֲכֵי הַשָּׂרֵת לְמִשָּׁה רַבְּנָה עָלָיו הַשְּׁלוֹם. וְכָל הָרוּחוֹת
 שֶׁבְּעוֹלָם אֵין מְזִיזִין וּמְדִיחִין אֶת עֵשֶׂן תְּמָרְתוֹ, וְזֶה לְרֵאִיָּה שֶׁצִּרְךָ הַגְּבוּהָ
 לְגְבוּהָ (מעמי מצות (לר"מ הבבלי) לא תעשה סה). וְהָעוֹשֶׂה אוֹתָהּ בְּמִתְבַּנְּתָהּ
 וּבְמִשְׁקָלָהּ וּמִתְכַּוֵּן לְהַקְטִיר לְעֶצְמוֹ הֵנּוּ כְּמִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשֶׁרְבִיטוֹ שֶׁל מֶלֶךְ (עיין
 דעת זקנים מבבלי התוספות שמות ל, לג). וְקָרַח וְעֵדְתוֹ יוֹכִיחוּ שֶׁהִשְׁתַּמְּשׁוּ בְּקְמָרֶת
 וְנִגְעָקְרוּ מִן הָעוֹלָם¹. וְאַהֲרֹן שֶׁהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּהִלְכָתוֹ זָכָה בּוֹ לְכַפֵּר עַל כָּל
 יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁעָמַד בֵּין הַחַיִּים וּבֵין הַמֵּתִים וְתַעֲצֹר הַמַּגִּפָּה עַל יְדֵי הַקְּמָרֶת (עיין
 במדבר יז, יג), וְעַל כֵּן וּבְמִתְבַּנְּתָהּ לְעֶצְמָךְ לֹא תַעֲשֶׂה 'כְּמוֹהוּ'.

כריתות ה', רמב"ם פ"ב מכלי המקדש, סה"מ ל"ת פ"ה, סמ"ג לאוין רצ"ד.

מִצְוָה קיא

תְּקַרְבַת עֲבוֹ²ם (לא תַעֲשֶׂה ס"ה)

הַזֹּהִיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֹא לֵאכֹל וְלִשְׁתּוֹת תְּקַרְבַת עֲבוֹ³ם, שֶׁנֶּאֱמַר
 (שמות לד, טו) 'פֶּן תִּכְרַת בְּרִית לְיוֹשֵׁב הָאָרֶץ וְגו' וְקָרָא לָךְ וְאָכַלְתָּ

משנה הלכות

קיא) גדר האיסור. כל תקרובת עבודה זרה וכן יין נסך שנתנסך לעבודה זרה אסור בהנאה. האוכל ושותה כל שהוא לוקה עליהם ולא צריך כזית, דכתיב (דברים יג, יח) 'ולא ידבק בידך מאומה מן החרם⁴'.

בישול עכו"ם. וחז"ל (ע"ז לח). אסרו כל תבשיל שעולה על שולחן מלכים ואינו נאכל כמו שהוא חי, שנתבשל על ידי

הסממנים כשרים, עיין לעיל מצוה ק"ג. ולהסוברים דמן התורה כל הסממנים כשרים, יש לומר דחייב בכל הסממנים כיון שכשרים מדאורייתא, או יש לומר כיון דעל כל פנים חז"ל בררו אלו לא קרינן 'במתכונתה' כל זמן שעשה מסממנים אחרים, עיין משנה למלך הל' תמידין ומוספין⁵ ובמנחת חינוך כאן. ונוהג לאו זה שלא לעשות קטורת בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות.

ז. עיין שבת פט. ח. עיין במדבר טז, ה. ט. פ"ג ה"ב לענין שיעור דרבנן. קיא) א. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"א ה"א-ב.

מזבחו', ובכלל הלאו הזה יין נסך, ולהרמב"ם יין נסך אתא מקרא (דברים לב, לח) ד'ישתו יין נסיכם'.

מְשַׁרְשֵׁי הַמִּצְוָה. להרחיק מעם קדוש כל ענין עפוי"ם וכל דבר המיחם אליה מבין עינינו ומחשבתנו (חינוך), ובפרט בין נסך שְׁנַאֲמַר 'אֲשֶׁר חֻלַּב זְבַחִימוּ יֹאכְלוּ יִשְׁתּוּ יַיִן נְסִיכִם', ומה זבח אסור אף יין אסור, ולכן אסורו בכל שהוא. ואנשי מעשה היו מחמירין על עצמם אפלו בראית עפוי"ם היין בלא נגיעה, לא היו רוצים לשותו, דכיון שנתן עיניו בו אין בו סימן ברכה, ומנהג ותיקין הוא, דכיון שהערל ראה גון היין או ריחו נתאוה לו במחשבתו, וסתם מחשבת נכרי לעבודה זרה, אף על פי

משנה הלכות

יעדו יחד עם עכו"ם לאכול ולשתות עמהם, וכמו שעושים כאן בעוונותינו הרבים בבתי חרושת וכדומה כי זה מביא לידי התבוללות, כי אוכלים ושותים יחד ויקומו לצחק. ויוסף מיום שעזב את אביו עד שבאו אחיו לא אכל ושתה עם המצרים כמו שאמרו^ב. ואסרו ז"ל גבינות של עכו"ם, וחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואה^ו.

סתם יינם. וסתם יינם אסור מדבריהם והשוטה ממנו רביעית מכין אותו מכת מרדות^כ. חומץ יין של עכו"ם אסור^כ. מגע עכו"ם שלא בכונה או שהיה סבור שהוא משקה אחר, מותר בהנאה ואסור בשתיה^כ. יין מבושל שנגע בו עכו"ם מותר^כ.

עכו"ם^ב. פת גוי במקום שאין מצוי פת ישראל התירוהו, וירא שמים יחמיר בדבר^ב. ביצה שצלאה עכו"ם אסורה (סמ"ק)^ג. בישלו ישראל בתחילה או בסוף אפילו מעשה כל שהוא שסייע ישראל בבישול אין בו משום בישול עכו"ם^ה. שיכר אין בו משום בישול עכו"ם^ה. ואמרו שלא לאכול בסעודת עכו"ם שעשה לחופת בנו או בתו ואפילו ישראל אוכל משלו^ו.

שאר הרחקות ואיסורים. ועוד עשו הרחקות רבות שלא להתערב עם הגויים כלל כמו שכתוב (תהלים קו, לה) 'יתערבו בגוים וילמדו מעשיהם'^ה. ויש להזהיר הרבה בזה בפרט במדינה זו שלא

ב. שם פי"ז הי"ד-ט"ו. יו"ד סי' קי"ג ס"א. ג. רמב"ם שם הי"ב. יו"ד סי' קי"ב ס"א-ב. ד. רמב"ם שם הט"ו. יו"ד סי' קי"ג ס"ד. ה. רמב"ם שם הט"ז. יו"ד סי' קי"ג ס"ו. ו. יו"ד סי' קי"ד ס"א. ובש"ך סק"א. וט"ז סק"א. ז. רמב"ם הל' ע"ז פ"ט הט"ו. יו"ד סי' קנ"ב ס"א. ח. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פי"ז הט"ט. ט. עיין תרגום יונתן בראשית מג, לד. י. רמב"ם שם פ"ג הי"ג. יו"ד סי' קט"ו ס"א-ב. יא. רמב"ם שם פי"א הי"ג. יו"ד סי' קכ"ג ס"א. יב. רמב"ם שם הי"ג. ועיין יו"ד שם ס"ז. ועיין יו"ד סי' קל"ד ס"ז-ז. יג. רמב"ם שם ה"ה. יו"ד סי' קכ"ד ס"י. יד. רמב"ם שם הט"ט. יו"ד סי' קכ"ג ס"ג.

שְׁהוּא בְּיַד יִשְׂרָאֵל כְּכֹר צִירוֹ בְּשִׁכְלוֹ. וְאֵל תִּתְּמָה עַל דְּקְדוּק הַחוּמְרָא בְּכָל שְׁהוּא, שְׁהַנְשָׁמַר מִמֶּנּוּ זֹכָה לְיִיז הַמְשָׁמַר, וְתִימָה עַל הַמְקַלֵּין בְּמַעֲנוֹת כָּל דְּהוּ שְׁהִים בְּאַרְצוֹת עַבְוֹ"ם, הֵלֵא אָנוּ רוֹאִים גְּדֹל הַחוּמְרָא דְאַקְשִׁייה קְרָא לְעִבּוּדָה זָרָה (טעמי מצות (לר"מ הבבלי) לא תעשה שם). וּמְדַרְבְּנֵן גְּזָרוּ גַם עַל סְתָם יֵינָם וְכֵן עַל פֶּת בְּגָם וּבְשׂוּלָם מִשּׁוּם חֲתוּן.

ע"ז כט: רמב"ם הל' מאכלות אסורות פי"א, והל' ע"ז פ"ט, ספר המצוות לא תעשה קצ"ד, סמ"ג לאוין קמ"ח, סמ"ק רכ"ג רכ"ד, טור שו"ע יו"ד קל"ג קנ"ב.

מצוה קיב

מצות שְׁמִיטַת הָאָרֶץ (מצות עשה מ"ז)

צְנוּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכַנּוּ יִשְׂרָאֵל לְשִׁבַת מַעֲבֹדַת הָאָרֶץ בְּשָׁנָה הַשְּׁבִיעִית, שְׁנַאֲמַר (שמות לד, כא) 'שִׁשַׁת יָמִים תַּעֲבֹד וּכְיוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבַּת בְּחַרִישׁ וּבְקִצִיר תִּשְׁבַּת', וּכְתִיב (ויקרא כה, ד) 'שִׁבַת שְׁפִתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ', וּכְתִיב (שם, ב) 'וְיִשְׁבְּתָהּ הָאָרֶץ שִׁבַת לָהּ'. וּבֹא הַפְּרוּשׁ שְׁעַל הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית נֶאֱמָרָה, שְׁנַצְטוּיְנוּ שְׁלֵא לְעַסֵּק בָּהּ כָּל לְעִבּוּדַת הָאָרֶץ.

משנה הלבית

קִיב) תּוֹסַפַּת שְׁבִיעִית. הלכה למשה מסיני ל' יום קודם שביעית אסור בעבודת קרקע עד מוצאי שנת השביעית, והוא בזמן שהמקדש קיים, ובזמן הזה אינו אסור אלא מראש השנה^{טז}.

מלאכות האסורות. ואלו מלאכות אסורים מן התורה, זריעה, זמירה, קצירה, בצירה^{טז}. החופר, החורש, המזבל, המסקל אבנים משדהו, המבריק, המרכיב, הנוטע, וכיוצא בהן מעבודות שבאילן אסור מדבריהם,

שלא כדרך הנאה. תקרובת עכו"ם שאכלו שלא כדרך אכילתן אינו חייב עליו^{טז}.

ולהתוספות^{טז} אפשר דחייב, עיין משנה למלך הל' יסודי התורה (פ"ה ה"ח), ומנחת חינוך כאן.

שאר פרטים. ויש להזהר למי שיש לו

משרתת עכו"ם או עוזרת שנכנסת לבית ומניחים אותה שם יחידי ויש שם יינות, וגם מבשלות לבני הבית, ואוסרת היין והוה בישול עכו"ם. ונוהג בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות.

טז. עיין רמב"ם שם פי"ד ה"י. טז. עיין תוס' פסחים כו. ד"ה ותנן. ובע"ז יב: ד"ה אלא. **קִיב) א.** רמב"ם הל' שמיטה פ"ג ה"א. **ב.** שם פ"א ה"ב.

מִשְׂרָשֵׁי הַמִּצְוָה. לְקַבֵּעַ בְּלִפְנֵינוּ וּבְמַחְשְׁבוֹתֵינוּ עֵינֵי חַדוּשׁ הָעוֹלָם, וְלִידַע כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת בּוֹ וְלֹא בָּרָא שׁוּם דָּבָר. וְהִכְתִּיב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְנוּחָה עַל עַצְמוֹ, אַף שָׂאִין שְׁנֵי בּוֹ עֵיפוֹת חֶסֶם וְחִלְיָה, לְמַעַן הָסִיר וְלַעֲקֹר וּלְרַחֵק מֵרַעֲיוֹנֵינוּ דְבַר הַקְּדָמוֹת אֲשֶׁר הֵאֱמִינוּ בּוֹ הַכּוֹפְרִים. וּבֹא חוֹבָה עָלֵינוּ לְהוֹצִיא כָּל יָמֵי חַיֵּינוּ עַל דְּרָךְ זֶה, לְמָנוֹת שֵׁשֶׁת יָמִים וְלִשְׁבֹּת בַּשְּׁבִיעִית, וּבֵן שֵׁשׁ שָׁנִים תַּעֲבֹד וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִית שָׁבַתוֹן לַה' (חינוך לעיל מצוה פד). גַּם רָצָה בָּזֶה לְהוֹדִיעַ שְׁשֵׁלְטָנוֹת וְאֲדָנוֹת הַתַּחְתּוֹנִים בְּטִלְהָ הוּא, וְהַמְּשָׁלָה לְאֲדוֹן הַכֹּל יוֹצֵר כָּל, וְלִהְיוֹ מִפְּקִיעַ זְכוּתוֹ מִמֶּנּוּ וְהוּא קְדוֹשׁ. וְלֹא גָלוּ יִשְׂרָאֵל בֵּין הָאָמוֹת עַד שֶׁעָבְרוּ עַל מִצְוָה זוֹ וּבְטָלוּהָ, וְנִעְנְשׂוּ מִדָּה בְּגִגְד מִדָּה, הֵם טָלְטְלוּהָ לְפִיכָךְ

משנה הלכות

לזרוע בה מותרין אף מדרבנן. תבן של שביעית מותר^א. פירות שביעית ניתנו ליהנות בהן כדרך הנאתן בלבד כגון לאכול כדרך אכילתן ולא ישנה כלל מדרך אכילתן, כגון מחי למבושל או להיפוך^ב, ואסור להפסידן^ג, ואסורין בסחורה^ד. אין עושין מהם מלוגמא או רטיה^ה. כלל גדול הכל מה שמיוחד לו. פרי שאינו מיוחד למאכל תלוי במחשבה^ו. אין מוציאין פירות הארץ לחו"ל ואפילו לסוריא^ז. שביעית תופס דמיו להיות כמוהו, והפירות עצמן לא נתחללו, וזהו חומר שביעית מבהקדש^ח. וחייבין בביעור בזמן שכלה לחיה מן השדה מאותו המין^ט, ויכול להפקירם בפני שלשה ברחוב, ויחזור ויכניסם לביתו ויאכלם^י (עיין משנה הלכות ח"ג סי' קל"ז).

וכן לא יחתוך היבולת מן האילנות, ולא יפרק העלין והבדים יבשים, ולא יאבק צמרתו, ולא יעשן תחתיו שימותו התולעת, ולא יסוך הנטיעות שלא יאכל אותו העוף, וכיוצא בהן^{יא}. אין נוטעין אילנות מ"ד יום קודם ראש השנה לעולם, והנוטע בין בשוגג בין במזיד יעקר^{יב}. החורש את שדהו או נרה או זבלה כדי שתהיה יפה לזריעה למוצאי שביעית קונסין אותו ולא יזרענה למוצאי שביעית^{יג}. המשכיר לעכו"ם או לישראל את שדהו עובר, ודינו כשביתת בהמתו בשבת^{יד}. ואם אחר עשה מלאכה בשדהו עובר^{יז}.

ספיחין. ספיחי שביעית מותרין מן התורה^{יח}, ורבנן גזרו עליהן משום עוברי עבירה^{יט}. ספיחים העולים בשדות שאין דרך

ג. שם ה"ג וה"ד-ה. ד. שם פ"ג הי"א. ה. שם פ"א הי"ג. ו. עיין ע"ז טו: ז. מנחת חינוך. ח. רמב"ם שם פ"ד ה"א. ט. שם ה"ב. י. שם ה"ד. יא. שם ה"ד. ועיין שם פ"ה הי"ט. יב. שם פ"ה ה"ג. יג. שם הי"ז. יד. שם פ"ו ה"א. טו. שם פ"ה הי"א. טז. שם. יז. שם הי"ג. יח. שם פ"ו ה"ו. יט. שם פ"ז ה"א. כ. עיין כסף משנה שם ה"ג.

נְטִלְטְלוּ. מֵאֵז נִתְקַיֵּם 'בְּחָרִישׁ וּבְקִצִיר תִּשְׁבֹּת', עַד שִׁינְאָלְנוּ ה' בְּמַהֲרָה
בְּמִשְׁיַח צְדָקְנוּ אָמֵן (מעמי מצות (לר"מ הכבלי) מצוה מז).

שביעית פ"ג, רמב"ם הל' שמיטה פ"א, ספר המצוות מצות עשה קל"ה, סמ"ג עשין קמ"ז,
יראים קפ"ז.

מצוה קיג

שֶׁלֹא לֵאכֹל בֶּשָׂר בַּחֲלֵב (לא תעשה ס"ו)

הַזְהִיר הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹא יֵאכְלוּ וְלֹא יִהְיוּ מִבֶּשֶׂר וְחֵלֶב
שֶׁנִּתְבַּשְׁלוּ בְּיַחַד, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לד, כו) 'לֹא תִבְשַׁל גְּדֵי בַחֲלֵב אִמּוֹ',
וְכֹא הַפְּרוּשׁ בְּגִמְרָא (חולין קיג): ד'גְּדֵי' אִפְלוּ פָּרָה וְרַחֵל בְּמִשְׁמַע (ועיין בשו"ת
משנה הלכות ח"ג סי' קע"ב).

משנה הלכות

חייבין עליהם משום בשר בחלב^א. בשר נבילה
או חלב נבילה מבהמה טהורה אין לוקין עליו
שאין איסור בשר בחלב חל איסור נבלה^ב.
מדברי סופרים בשר חיה ועוף בחלב^ב, וכן
הכוש בשר בחלב מעת לעת, או מולחן יחד
כולהו אסורין^ג. חלב זכר כגון שנשתנה והיה
לו דדים^ד, וכן חלב שחוטה אינו אסור
מהתורה אלא מדרבנן^ה. בשר דגים וחגבים
מותר לבשלו בחלב ולאכול^ו.

לאכלם זה אחר זה. בשר שבין השינים
נידון כבשר, והמנהג להמתין ו'
שעות בין בשר לחלב, וכן פסקו האחרונים

בזמן הזה. ונוהג מן התורה בזמן שהיובל
נוהג, ובבית שני ובזמן הזה מדרבנן^ז.
יש בזה מחלוקת גדולה בין הראשונים
והאחרונים ז"ל^ח עד שיבוא גואל צדק ויברר
הדין. ונוהג בכל אישי ישראל.

קיג) האיסורים מהתורה ומדרבנן. בשר
בחלב אסור מן התורה
בבישול, ובאכילה, ובהנאה^א. אכל כזית שלא
כדרך הנאתן לוקה^ב. ואין לוקין על הנאה
בפני עצמה^ג. מהתורה אינו נוהג אלא בבהמה
טהורה עם חלב בהמה טהורה, בשר בהמה
טהורה עם חלב טמאה, או להיפוך אסור, ואין

כא. חינוך מצוה פ"ד. כב. הובאו במנחת חינוך מצוה שכ"ט. קיג) א. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ט ה"א.
י"ד סי' פ"ז ס"א. ב. רמב"ם שם, והל' יסודי התורה פ"ה ה"ח. ג. עיין שם במשנה למלך, ועיין ובמנחת חינוך
ומה שכתב בשם פרי תואר. ד. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ט ה"ג. י"ד סי' פז ס"ג. ה. רמב"ם שם ה"ו.
ו. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ט ה"ד. י"ד סי' פ"ז ס"ג. ז. י"ד סי' צ"א ס"ח. ועיין ש"ך סי' פ"ז סק"ב.
ח. רמב"ם שם ה"ו. י"ד סי' פ"ז ס"ו. ט. רמב"ם שם והי"ב. י"ד שם. ובש"ך שם ס"ק י"ד, וסי' צ' ס"א.
י. רמב"ם שם ה"ה. י"ד סי' פ"ז ס"ג.

מְשַׁרְשֵׁי הַמְצוֹת. כִּי הוּא אֲכֻזָּיִוֹת גְּדוֹלָה שִׁיחֲלַב אָדָם הַפְּהָמָה וַיִּבְשֵׁל
 בּוֹ הַיּוֹצֵא מִמֶּנָּה עַל דְּרָךְ 'וְשׁוֹר אוֹ שָׂה אֶתְּךָ וְאֶת בְּנוֹ לֹא
 תִּשְׁחַטּוּ' (ויקרא כב, כח), גַּם 'לֹא תִקַּח אִם עַל הַבְּנִים' (דברים כב, ו. ועיין רמב"ן שם).
 וְהַרְמַב"ם (מו"נ ח"ג פמ"ח) כָּתַב שֵׁישׁ עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה שִׁיעֲבֹדוּהָ בְּמַעֲשֵׂה
 תַעֲרֻבוֹת בָּשָׂר וְחֶלֶב, וְלִכְּן הִרְחִיקוּ הַתּוֹרָה בְּתַכְלִית הֶרְחֹק. וַיֵּשׁ שִׁפְתָּבוּ
 מִפְּנֵי שֶׁהַחֶלֶב נַעֲשֶׂה מִן הַדָּם, וְהַדָּם מְזַגּוֹ רַע שְׂאִינוֹ מְקַבֵּל שְׁנוּי וְהַתְּפַעְלוֹת
 בְּגוּף כִּשְׂאֵר הַדְּבָרִים הַנְּאֻכְלִים, וְלִכְּן כִּשְׁחֹזֵר וּמַעֲרֵב הַחֶלֶב עִם הַבָּשָׂר,
 אִזְּ חוֹזֵר וְנִעֹזֵר לְכַח הַדָּם וּמַבְּעוֹ הִרְאֵשׁוֹן כְּבִתְחִלָּה, וְהַמַּעֲרָב בְּיַחַד
 מְטַמְּטֵם הַלֵּב. וְהִקְשׁוּ עַל טַעַם זֶה דָּאִם כֵּן הַבָּשׂוֹל אֲמַאי נְאֻסֵר. עוֹד אָמְרוּ
 שֶׁעַל יְדֵי הַתַּעֲרֻבָת נַעֲשֶׂה הַבָּשׂוֹף, כְּגוֹן בְּלֵאִים וְשִׁעֲמֻנּוֹ (ראה במו"נ שם). וְגַם
 לְבַעֲלֵי קִבְלָה בְּזֶה דְּבָרִים רַבִּים, וְכֻלָּם נִלְאוּ לְמִצְאָ טַעַם לְמִצְוָה זֹאת, וְכִמוֹ
 שֶׁאָמַר הַחֶכֶם שְׁכֻלָּם בְּזֶה בְּאִסְפְּקֵלְרִיא שְׂאִינָה מְאִירָה. וְטוֹב לָנוּ דְּבָרֵי חַז"ל
 (נויר לז.) חֲדוּשׁ הוּא וְהַתּוֹרָה אִסְרָתוֹ, וְאִין טַעַם לְדָבָר (ע"ע חינוך מצוה צב).

פסחים כד: נויר לז. חולין קטו. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ט ופי"ד, ספר המצוות לא
 תעשה קפ"ז, סמ"ג לאוין קמ"א, סמ"ק סי' ר"ג, יו"ד סי' פ"ז, יראים קמ"ח.

משנה הלכות

שְׁלוֹקֵחִין פֶּת מִנְחָתוֹם שִׁמְעוֹרֵב בּוֹ חֶלֶב אוֹ
 שִׁמְנוֹנִית וְכוּיֹצֵא בְּזֶה וְאוֹכְלִין עִמּוֹ בָּשָׂר.

שאר פרטי דינים. ביצים שנמצאו
 בתרנגולת שחוטה אין לאכלם

בחלב, ועיין בשולחן ערוך פרטי הדינים.⁷
 חלב הנמצא בקיבה אינו אלא פרש בעלמא
 ואינו אוסר כלל.⁸ המבשל עור וגידים
 ועצמות וטלפים בחלב פטור.⁹ טיפת חלב
 שנפלה בקדירה של בשר משערים בשישים,

ז"ל ואין לשנות.¹⁰ אכל גבינה נוטל ידיו ומדיח
 הפה ומקנחו ואוכל בשר אחריו, גבינה קשה
 אין אוכלין אחריה אפילו בשר עוף, כמו
 בגבינה אחר בשר.¹¹

פת שגלושה בחלב. אין לשין עיסה בחלב
 באופן שאינו ניכר ויבוא לטעות ולאכלו
 עם בשר, ואם לש כל הפת אסורה מפני הרגל
 עבירה, אם שינה צורת הפת שתהא ניכרת
 ולא יבוא לטעות מותר.¹² ויש להזהיר על זה

יא. רמב"ם שם הכ"ח. יו"ד סי' פ"ט ס"א. יב. יו"ד סי' פ"ט ס"ב בהגה. יג. רמב"ם שם הכ"ב. יו"ד סי' צ"ז
 ס"א. יד. יו"ד סי' פ"ז ס"ה. טו. רמב"ם שם הט"ו. יו"ד סי' פ"ז ס"י. טז. רמב"ם שם ה"ז. יו"ד שם ס"ז.

פָּרַשְׁתָּ וַיִּקְהַל יְשׁוּבָה מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה אַחַת

מִצְוֵה קִיד

לֹא תִבְעֲרוּ אִשׁ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת (לֹא תַעֲשֶׂה ס"ז)

הַזְהִיר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֹא יִדוּנוּ הַבַּיִת דִּין מִשְׁפָּט דִּין מָוֶת אוּ מְלָקוֹת בְּשַׁבָּת, שְׁנַאֲמַר (שְׁמוֹת ל"ה, ג) 'לֹא תִבְעֲרוּ אִשׁ בְּכָל מִשְׁכַּבְתֵּיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת'. וְבֵא הַפְּרוּשׁ הַמְּקַבֵּל בְּזוֹה מִמּוֹשֶׁה רַבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם שְׁלֹא יִשְׂרְפוּ בַּיִת דִּין בְּשַׁבָּת מִי שְׁנַתְּחִיב שְׂרָפָה, וְהוּא הַדִּין לְשֹׂאֵר עֲנָשִׁים.

מִשְׂרָשֵׁי הַמִּצְוָה. שְׂרָצָה הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ לְכַבֵּד הַיּוֹם הַזֶּה שְׂיִמְצְאוּ בוּ מְנוּחָה הַכֹּל, גַּם הַחוּמָּאִים וְהַחֲיָבִים. מְשָׁל לְמֶלֶךְ שְׂקָרָא בְּנֵי הַמְּדִינָה יוֹם אֶחָד לְסִעוּדָה שְׂאִינוּ מוֹנְעַ הַפֶּתַח לְכָל אָדָם, וְאַחַר הַסִּעוּדָה יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט לְהִרְאוֹי לוֹ (חִינּוּךְ). וְלִכֵּן גַּם הַרְשָׁעִים אֵינָם נְדוֹנִים בְּגִיהֶנֶם בְּשַׁבָּת, וְלֹא שְׁלַט בְּעֵלְמָא וְלֹא מִמְנָן דִּילֵיהּ, וּבְגִין דָּא מִנִּי לְיִשְׂרָאֵל 'לֹא תִבְעֲרוּ אִשׁ' וְגו', וְאִי

משנה הלכות

רודף. ונסתפק המשנה למלך' ברודף אחר נערה המאורסה דניתן להצילו בנפשו אי הוה בכלל אין דנין בשבת, והניח בצריך עיון. והרודף אחר חברו להרגו פשיטא דמותר להצילו בנפשו (עיין סנהדרין עב:), דנשתנה הריגת בית דין מדין רודף, דבית דין לא קטלינן בשבת, והבא במחתרת מותר להרגו בשבת¹. הבעל ארמית דקנאין פוגעין בו אסור להרגו בשבת².

כללים. ונוהג לאו זה בזמן הבית בזכרים שהם בעלי משפט וחייבין להזהר

ואם אין בו שישים חתיכה נעשה נבילה³. ונוהגת בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות והעובר עליה במזיד חייב מלקות.

קיד) מיתה ושאר עונשין בשבת ויו"ט. מי שנתחייב מיתה או מלקות בבית דין אין מלקין או ממיתין אותו בשבת⁴. וכן אין רציחה דוחה יום טוב⁵, ובחול המועד ממיתין⁶. ובמגן אברהם באורח חיים⁷ כתב דדוקא מיתה שיש בה חילול שבת אין ממיתין. ומדברי סופרים שאין דנין ופוסקים שום דין בשבת⁸.

יז. רמב"ם שם ה"ט. יו"ד סי' צ"ב ס"ב. **קיד)** א. רמב"ם הל' שבת פכ"ד ה"ז. ב. סנהדרין לו. ועיין רמב"ם הל' סנהדרין פ"א ה"ב. ג. עיין סנהדרין פט. ד. סי' של"ט ס"ק ג'. ה. רמב"ם הל' שבת פכ"ג ה"ד. ו. או"ח סי' של"ט ס"ד. ועיין חו"מ סי' ה' ס"א. ז. הל' שבת פכ"ד ה"ז. ח. פרי מגדים אשל אברהם סי' של"ט ס"ק ג'.

בַּר נֶשׂ אֹקִיד בְּשֵׁבֶת אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָנָּה הוֹיְתִי מְכַבֵּה לְנוֹרָא דְלֵא
 אֹקִיד, וְאַתּוֹן מוֹקְדִין לֵיהּ, בְּגִין דָּא 'לֹא תִבְעֵרוּ אֵשׁ' וְגו' (תיקו"ז סט:). גַּם כִּי
 שֵׁבֶת נִקְרָא עֲנַג אִין רְאוּי לְדוּן הַמְּחִיב בּוּ, שְׂאֵם הַשֵּׁבֶת מְחַלְלֵל עַל סַפְק חַי
 סַפְק מֵת, אִינוּ דִּין שְׂיִתְחַלְלֵל עַל וְדָאֵי מֵת (טעמי מצות (לר"מ הבבלי) לא תעשה סו).
 סנהדרין אה: יבמות ו: רמב"ם הל' שבת פכ"ד, ספר המצוות לא תעשה שכ"ב, סמ"ג לאוין
 ס"ז.

פְּרֻשְׁת וַיִּקְרָא יֵשׁ בָּהּ י"א מִצְוֹת עֲשֵׂה וְה' מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה

מִצְוָה קמז

דִּין קֶרְבֵּן עוֹלָה (מִצְוֹת עֲשֵׂה מ"ח)

צְנוּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה קֶרְבֵּן הָעוֹלָה כְּמִשְׁפָּטָה, שְׂנַאֲמַר
 (ויקרא א, ג) 'אִם עֹלָה קֶרְבְּנוּ מִן הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֵנו'.

משנה הלכות

שבת, ברכו שאינו נדחה, אבל ימים טובים
 נדחים על ידי עיבור'.

קמז) מעשה העולה. ג' מיני עולות הן. יש
 באים בנדברים, ויש בנדבות, ויש
 עולות חובות. עולה באה מכל מיני בהמה בקר
 וצאן, מן הזכרים ולא נקבות^א. ורק תמימין.^ב
 מיום השמיני והלאה ירצה לקרבן, ומצוה
 מן המובחר מיום שלשים והלאה^ג. שחיתתה
 בצפון העזרה^ד, וכשדלתות ההיכל פתוחין,
 שחטה ודלתות געולים פסולה^ה וכשרה
 בזר^ו. כהן מקבל דמה בכלי שרת^ז בצפון^ח,

שלא לעשות דין בשבת, ואם עברו וציוו
 לשרוף בשבת עברו על לאו זה, ואין
 לוקין עליו שאין בו מעשה אלא אם
 כן שרפוהו בידיהם (חינוך). ודורשי רמזים
 אמרו 'לא תבערו אש' של מחלוקת 'ביום
 השבת' שאז כולם יושבים בבתיהם ויכולים
 ח"ו לדבר לשון הרע ולהרבות במחלוקת.
 ובסמ"ג מסיים 'אמרינן במדרש (בר"ר יא,
 ב) 'ויברך אלקים את יום השביעי' (בראשית
 ב, ג), ברכו בטעם תבשילין, ברכו באור
 פניו שמאירים פני שומרי שבת ביום השבת,
 ברכו שאין לו זוג, שאין עושין ב' ימים

קטז) א. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"א ה"ח. **ב.** רמב"ם הל' איסורי מזבח פ"א ה"א. **ג.** שם הל' מעשה
 הקרבנות שם ה"ב. **ד.** שם פ"ה ה"ב-ג. **ה.** משנה למלך שם פ"ה ה"ה. ותו"ט תמיד פ"ג מ"ז. ומנחת חינוך.
 ו. רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"א ה"א. הל' מעשה הקרבנות פ"ה ה"א. **ז.** רמב"ם הל' כלי מקדש פ"א ה"ג.
 הל' מעשה הקרבנות שם. **ח.** שם הל' מעשה הקרבנות שם ה"ב.

מְשַׁרְשֵׁי הַמִּצְוָה. שָׁאֵל יַעֲלֶה עַל דַּעַת בְּנֵי אָדָם שֶׁכֵּל שְׁלֵא יַעֲשֶׂה רַע בְּפִעַל אֵין בּוֹ עוֹל עַל מַחְשְׁבוֹת וְתוֹעֵבוֹת בְּלִבּוֹ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ מַחְשְׁבוֹת לְבוֹ וּמְכִיר רַע מַחְשְׁבָתוֹ, וְסוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחְשְׁבָה תִּחְלָה, וְלִכֵּן צִוָּה לְהִבְיֵא קֶרְבֵּן עוֹלָה עָלָיו. וְכָתַב הָאֲבֵן עֲזָרָא (ויקרא א, ד) דְּלִכֵּן נִקְרְאוֹת 'עוֹלָה', שֶׁבָּאָה עַל הָעוֹלָה עַל הַלֵּב. וְהָעוֹלָה בָּאָה בְּלֵיל כָּלִיל. וְאָמְרוּ בְּגִמְרָא (זבחים יז): דְּעוֹלָה דוֹרוֹן הִיא. וְהוּא כְּמִשְׁלַל לְשֵׁנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁהִבְיָאוּ דוֹרוֹן לְמִלְכָּה, אֶחָד אוֹהֵבוֹ וְאֶחָד אוֹיְבוֹ, הַדוֹרוֹן שֶׁל אוֹהֵבוֹ אוֹכֵל אוֹתוֹ הַמִּלְכָּה כְּלוֹ לְהִרְאוֹת שֶׁקֶבְלוּ בְּסִבְר פְּנִים יְפוֹת, וְדוֹרוֹן אוֹיְבוֹ אוֹכֵל מְעַט מְמַנּוֹ לְהִרְאוֹת שֶׁמִּחַל מְעַט עַל עוֹנוֹ, וְאֵינוֹ אוֹיֵב לוֹ כְּמִקְדָּם, וְהַשָּׂאָר נוֹתֵן לְעַבְדָּיו לֶאֱכֹל. וְכֵן זֶה שֶׁהִרְהַר בְּעֵבְרָה וְלֹא בְּפִעַל, וְחֹזֵר מִיָּד, בֵּין אוֹהֵבֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַחֲשֵׁב, אֲבָל

משנה הלכות

שאר דיני הקרבנות. ולשם ששה דברים הזבח נזבח, לשם זבח (היינו עולה) ולשם זובח (היינו הבעלים) ולשם השם ולשם אישים, ולשם רית, ולשם ניחות, וסתמן לשמן^ט. וצריכין להביא נסכין מנחה ויין מן החולין^י, וקרבים ביום ולא בלילה^{יא}.

עולת העוף. יש עוד עולת העוף והוא תור או בני יונה. זה מעשהו, כהן עולה על הכבש ופנה לסובב, בא לו לקרן דרומית מזרחית, ומולק בציפרנו ממול ערפו^ט וחותר המפרקת וחוט השדרה בלא רוב בשר, שאם חתך רוב בשר הרי הוא כמתה קודם שהגיע לסימנים, מולק שני סימנים לגמרי^י. ומבדיל הראש מן הגוף, לא הבדיל פסולה, וממצה דם הראש על קיר המזבח למעלה מחוט

וזורק שתי מתנות שהן ארבע (כמין גאם) על מזבח החיצון, למטה מחוט הסיקרא, בקרן מזרחית צפונית, ומערבית דרומית^ט מפשיטה ומנתחה אברים שלמים, מעלה הנתחים לכבש, ומולחן שם, מסיר גיד הנשה מן הירך וזורקו על שפך הדשן^{יא} ומקטיר הנתחים כולה כליל^{יב}. העור מתחלק לכהנים^{יג}.

דיני הבעלים. כל ישראל יכולים להביא עולות חוץ מן הרשע, או מחלל שבת בפרהסיא, שאין מקבלין מהם, עיין בגמרא (חולין ה.) וברמב"ם^{יג}. הבעלים סומכין על ראשו בכל כוחם ואומרים וידוי, ומתודה על עשה ולא תעשה שניתק לעשה, ואם אין בידו עוון אומר עליו דברי שיר, אלא שאין אדם בישראל שאינו מחויב עשה^{יט}.

ט. שם, ה"ו. י. רמב"ם שם פ"ו ה"א, ועיין שם ה"ט. יא. שם ה"ד. יב. שם פ"ה ה"ו, ופ"ו ה"א. יג. שם פ"ה ה"ט. יד. הל' מעשה הקרבנות פ"ג ה"ג-ד. טו. שם ה"ג-ט"ו. ועיין זבחים ז. טז. רמב"ם שם פ"ד ה"א. יז. שם פ"ב ה"א-ב, וה"ג. יח. שם פ"ד ה"א. יט. שם פ"ו ה"כ. כ. שם הכ"ג.

חטאת שבא על חטא שחטא בפעל נאכל קצת והשאר נאכל לכהנים שהם עבדיו. והשלמים שהם להטיל שלום, לפיכך פאהבים שאוכלים בלם הסעודה בחבורה על שלחן אחד, השם יתברך והכהנים והבעלים, להורות שהוא אהוב לבלם (תולדות יצחק (קארו) פר' ויקרא ד"ה והיתר הספק השלישי).

זכחים נג: רמב"ם ה"א מעשה הקרבנות פ"ז, ספר המצוות מצות עשה ס"ג, סמ"ג עשין קפ"ו.

מצוה קמז

דין קרבן מנחה (מצות עשה מ"ט)

צוה הקדוש ברוך הוא לעשות המנחה כמשפטה האמור בתורה, שנאמר (ויקרא ב, א) 'ונפש כי תקריב מנחה', וכתוב (שם, ה) 'ואם מנחה על המחבת', וכתוב (שם, ז) 'ואם מנחת מרחשת'. וענין המנחות הוא קרבן הבא ממיני קמחים.

משנה הלכות

ונקראת מנחת חינוך. ד) מנחה שמקריב כהן גדול בכל יום, והיא הנקראת חביתין. ה) מנחת סולת הבאה בנדר ונדבה. ו) מנחת מחבת הבאה בנדר ונדבה. ז) מנחת מרחשת הבאה בנדרים ונדבות. ח) מנחת מאפה תנור והיא חלות הבאות בנדרים ונדבות. ט) מנחת מאפה תנור ריקין ובאה בנדרים ונדבות.^א מנחות אלו מהן מסולת חטין, ומהן משעורים, ומהן שנאכלות לכהנים חוץ מן הקומץ, ומהן שנשרפות כולן, וכולן באות מצה, לבד משתי הלחם שבאות חמץ.^ב

הבאתן. סדר הבאתן, אדם מביא סולת מביתו בכלי כסף או זהב או של מתכות ומוליכה לכהן, הכהן קומץ בראשי אצבעותיו

הסיקרא^{כא}. סופגו במלח וזורקו, בא לו לגוף ומסיר הזפק, והעור שלו עם הנוצה ובני מעיים היוצאים עמה, ומשליכן לבית הדשן^{כב}. ומשסע אותו בכנפיו בידו ואינו מבדיל, נותן עליו מלח וזורקו על גבי האישים, אם הבדיל כשר^{כג}. ונוהג בזמן המקדש שיבנה במהרה בימינו ובזכרי כהונה.

קמז) י"ב מיני מנחות. י"ב מיני מנחות הן, ג' באות בשביל ציבור, ואלו הן עומר בפסח, שתי הלחם בעצרת, לחם הפנים בכל שבת^{כד}. וט' של יחיד, א) מנחת חוטא שמביא העני להקריב כשחייב חטאת ולא תגיע ידו. ב) מנחת סוטה, והיא מנחת קנאות. ג) מנחה שמקריב כל כהן כשנתחנך לעבודה,

כא. שם ה"כ. כב. שם הכ"א. כג. שם הכ"ב. קמז) א. רמב"ם מעשה הקרבנות פי"ב ה"ג. ב. שם ה"ד. ג. שם ה"ב-ג וה"ט והי"ד.

מִשְׂרָשֵׁי הַמִּצְוָה. בָּא לְהוֹרוֹת לָנוּ שְׁפִטְהָר הַמִּחְשָׁבָה אֶפְלוּ דְבַר מוֹעֵט
 עוֹשֶׂה בּוֹ נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרוֹ, וְעַל זֶה אָמְרוּ רַז"ל (מנחות קי.) 'אֶחָד
 הַמְרַבֵּה וְאֶחָד הַמִּמְעִיט וּבִלְבָד שְׂיִכּוֹן לְבוֹ לְשָׁמַיִם'. וְאָמְרוּ רַז"ל (מנחות קד):
 תַּנְחוּמָא וִיקְרָא ה) שֶׁ'אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעֲלָה אֲנִי עָלָיו כְּאֵלוֹ הַקְרִיב
 נַפְשׁוֹ'. וְכִמוֹ הֵנָּה שֶׁהֵבֵל נְהַנִּים מִמֶּנָּה, לְהַכִּי מִנְחָה בְּצִהָרִים בְּשָׁעָה שְׂיִצְחָק
 יֵצֵא לְשׁוּחַ בְּשֹׁדֵהּ אִזְ תִּקְרַב הַמִּנְחָה (טעמי מצות לר"מ הבבלי מצוה מח). וְטַעַם
 לְחֻמְשָׁה מֵינִי טַגּוֹן בְּמִנְחָה, אָמְרוּ רַז"ל (מנחות שם) 'אָמַר רַבִּי יִצְחָק מָה
 נִשְׁתַּנָּה מִנְחוֹת שֶׁנֶּאֱמָרוּ בְּהֵן חֻמְשָׁה מֵינִי טַגּוֹן, מִשָּׁל לְמַלְךְ בְּשָׂר וְדָם
 שֶׁעָשָׂה לוֹ אוֹהֵבוֹ סְעוּדָה, אָמַר לוֹ עֲשֵׂה לִי חֻמְשָׁה מֵינִי טַגּוֹן'. וְהֵם כְּנֶגֶד
 הָאֲבוֹת לְזִכֹּר זְכוּתָן, סֵלֶת כְּנֶגֶד אֲבֵרָהֶם, שֶׁנֶּאֱמָר (בראשית יח, ו) 'מִהָרִי שֶׁלֵּשׁ
 סָאִים קָמַח סֵלֶת'. מִרְחֶשֶׁת כְּנֶגֶד יִצְחָק, שֶׁנֶּאֱמָר (שם כז, ד) 'וְעָשָׂה לִי
 מִטְעָמִים', וְהַעֲקָר הוּא הַלֶּחֶם, כִּי מֵינִי טַגּוֹן הַנְּעָשִׂים לְמִטְעָמִים נַעֲשִׂים
 בְּמִרְחֶשֶׁת. מִחֶבֶת כְּנֶגֶד יַעֲקֹב, שֶׁנֶּאֱמָר (שם כח, כ) 'וְנָתַן לִי לֶחֶם לְאֹכְלִי'. ב'
 מֵינִי מֵאִפֵּה תַנּוּר, חֵלּוֹת וְרִקִּיקוֹן, נִגְדַּד יוֹסֵף וְאֶחָיו, שֶׁנֶּאֱמָר בָּהֶם (שם לו, כה)
 'וַיֵּשְׁבוּ לְאֹכֵל לֶחֶם' (תורת העולה לרמ"א ח"ב פכ"ז).

מנחות פ"ה-ו ופ"ט, רמב"ם ה"י מעשה הקרבנות פי"ג, ספר המצוות מצות עשה פ"ז, סמ"ג
 עשין קפ"ז.

משנה הלכות

זיתים^ז, ואם אין ידו מחזקת שתי זיתים אינו
 קומץ כלל^ט.

פרטי דינים. ריבה שמנה או לבונתה עד שני
 לוגין ושני קומצין פסול, פחות מכן
 לרמב"ם^ז כשר, ולרש"י^ז פסול, ועיין בתוספות

על המזבח ונותן עליו לבונה ומלחו, ומקטיר
 הקומץ במזבח, והשאר נאכל לכהנים^ז. מנחת
 סולת נותן שמן בכלי, ואחר כך סולת, ואחר
 כך עוד פעם שמן על הסולת ובולל, סך הכל
 לוג שמן לעשרון, ונותן לבונה. הבבילה
 ויציקה כשרים בזר. אינו קומץ פחות משני

ז. בראשית כד, סג. ה. שם פי"ג הי"ב. ו. שם ה"ה. ז. שם הל' פסולי המוקדשין פי"א ה"ז. ח. שם הל'
 מעשה הקרבנות פי"ג הי"ד. ט. עיין ירושלמי ריש פ"ב דיומא, והובא במשנה למלך שם, ובמנחת חינוך. י. הל'
 פסולי המוקדשין פי"א ה"ט. יא. מנחות יא. ד"ה חיסר.

מצוה קיז

שֶׁלֹא לְהִקְטִיר שָׁאוֹר וּדְבַשׁ (לא תעשה ס"ח)

הַזֵּהִיר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹא לְהִקְטִיר שָׁאוֹר וּדְבַשׁ לְגַבִּי מִזְבֵּחַ, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ב, יא) 'כִּי כָּל שָׂאֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אֲשֶׁה לָּהּ'.

וְהַרְמַב"ן וְרַש"י וְסַמ"ג וְרַבְנּוּ יִצְחָק מְנוּ לָהּ לְשָׁנֵי לְאוּיָן, שָׁאוֹר וּדְבַשׁ.

מִשְׁרָשֵׁי הַמִּצְוָה. דִּשְׁאוֹר וּדְבַשׁ הֵם שְׁנֵי הַפְּכִים, שָׁאוֹר הוּא חֶמֶץ

יֹתֵר מִדְּאִי, וּדְבַשׁ מְתוּק בְּיֹתֵר. וְשְׁנֵיהֶם קִיצוּנִים, וְלֹא בָּהֶם

בְּחַר ה', כִּי אֵיזָה הוּא דֶרֶךְ יֵשֶׁר שְׂיִכַר לוֹ הָאָדָם כָּל שֶׁהוּא תַפְאֶרֶת

לוֹ מִן הָאָדָם וְתַפְאֶרֶת לוֹ מֵעוֹשֵׂיהָ (עין אבות פ"ב מ"א), וְשִׁבִיל הַזֵּהָב הוּא

משנה הלכות

יוצאים מן הכלל. לא היה שום קרבן בבית המקדש משאור ודבש חוץ משתי הלחם בשבועות שבאו שאור שנאמר (ויקרא כג, יז) 'חמץ תאפינה', וכתוב (שם ב, יב) 'קרבן ראשית תקריבו אותם לה' וקרבן ראשית היינו שתי הלחם, והביכורים מן הדבש כגון ביכורי תאנים ותמרים.

שיעור האסור. שיעור הקטרה בכזית^י

והרמב"ם^י כתב שאיסורן בכל שהוא שנאמר 'כי כל', והסמ"ג (לאוין מצוה שי"ח) כתב 'ותניא במנחות שאור ודבש לא תקטירו, אין לי אלא כולו מקצתו מנין, תלמוד לומר 'כל', עירובו מניין תלמוד לומר 'כי כל', מקצתו פירש אביי חצי זית, ורבא פירש חצי

יום טוב^י. אין בין מחבת למרחשת אלא שמרחשת יש לה שפה, והבצק רך, ומחבת אין לה שפה, והבצק שאופין בה קשה^י. לשין את הסולת בפושרין וכהנים זריזים הן ומשמרין שלא יחמצו^י. אופין כל עשרון ל' חלות^י. מנחת כהן אינה נקמצת דכולה כליל, מנחת ישראל השיריים נאכלים בעזרה לזכרי כהונה^י. ונוהג בזמן הבית בזכרי כהונה הראוים להקריב.

קיז) מה הן דבש ושאור. דבש הוא שם

כולל לדבש דבורים, ודבש תמרים, וכן מוהל היוצא מן פירות המתוקים^א. ומכלל המצוה שלא לתת ממנו בפיטום הקטורת^ב. ושאור כולל חמץ בהדיא^ב.

יב. מנחות פ"א מ"ג, ופ"ג מ"ב. יג. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ג ה"ז. יד. שם פ"ב הכ"א. טו. שם פ"ג ה"י. טז. שם פ"ב ה"ט. קיז) א. חינוך, משנה למלך הל' איסורי מזבח פ"ה ה"א. ב. רמב"ם שם ה"ב, וכסף משנה שם. ובהל' כלי מקדש פ"ב ה"ה, ועיין מנחת חינוך. ג. מנחת חינוך ע"פ רישא דקרא 'כל המנחה אשר תקריבו לה' לא תעשה חמץ כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו' וגו'. ד. מנחת חינוך ע"פ סוגית הש"ס במנחות נח. ה. הל' איסורי מזבח פ"ה ה"א.

דָּרָךְ הַמְמַצֵּעַ. וְעַל דָּרָךְ זֶה אָמְרוּ גַם בֵּן (דברים ד, ב) 'לֹא תִסְפוּ וְלֹא תִגְרְעוּ, וְדַרְשׁוּ ז"ל (עיין סנהדרין כט). לֹא תוֹסִיפוּ בְּשִׁבִיל שְׂלֵא תִגְרְעוּ. דְּמֵן הַטֹּבֵעַ הַנוֹטָה לְצַד אַחַד מִגֵּרַע מִצַּד הַשְּׁנַי, וְלִכֵּן צִוְתָה הַתּוֹרָה 'כָּל שְׂאֹר וְכָל דְּבִשׁ לֹא תִקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה לָהּ". וּבָזֶה מוֹבֵן פְּרוּשׁ הַרְמַב"ן ז"ל (ויקרא כג, יז) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, 'וּבְעֵבֹר שֶׁהִקְרַבְנוֹת לְרִצּוֹן לְהִשָּׂם יִתְבָּרַךְ הַנִּכְבָּד, לֹא יוּבָא מִן הַדְּבָרִים הַמְתוּקִים לְגַמְרֵי כְמוֹ הַדְּבִשׁ, רַק מִן הַמְזוּגִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (עיין בר"ר יב, טו) בְּבְרִיאת הָעוֹלָם שֶׁתָּפַח מִדַּת הַרְחָמִים בְּמִדַּת הַדִּין וּבְרֵאוֹ, עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ (ועיין ריקאנטי פר' ויקרא ד"ה כל המנחה). וְהוּא עַל דָּרָךְ הַנִּ"ל. גַּם כִּי שְׂאֹר וּדְבִשׁ מְגַבִּיחִים עֲצָמָם בְּטֹבָעַם, וְקִרְבֵּן צְרִיד הַכְּנָעָה פְּרִי שְׂיֵהָא לְרִצּוֹן, וְאִין קִטְגֹר נַעֲשֵׂה סִגְוֹר (טעמי מצות (לר"מ הבבלי) לא תעשה סו).

מנחות נח. רמב"ם הל' איסורי מזבח פ"ה, ספר המצוות לא תעשה צ"ח, סמ"ג ל"ת צ"ה, סמ"ג לאוין ש"ח ש"ט, וראים שפ"ז.

משנה הלכות

שאור ודבש כאחד אינו לוקה אלא אחת, ולהרמב"ן¹ ודעימיה לוקה שתיים. והמעלה משאור ודבש על גבי המזבח יש בו משום שאור, ומשום דבש, ומשום עירוב שאור, ומשום עירוב דבש, ומשום כל שממנו לאישים, ומשום 'ואל המזבח לא יעלו' (ויקרא שם), ואינו לוקה אלא אחת². ונוהג בזמן הבית בזכרי כהונה הראוים לעבודה.

קומץ. ועיין כסף משנה ולחם משנה ושער המלך בהל' חמץ ומצה (פ"א ה"ה), ולחם משנה בהל' מעשה הקרבנות (פי"ג הי"ד).

על איזו הקטרה חייב. ואינו חייב אלא המקטיר לשם קרבן, הקטירן לשם עצים פטור³. המקטיר על הכבש חייב דאתרבי כבש כמזבח⁴, ולרמב"ם⁵ אם הקטיר

1. רמב"ם הל' איסורי מזבח פ"ה ה"א. 2. שם ה"ג. 3. שם ה"ד. 4. שם ה"א. 5. ספר המצוות שורש ט'.
יא. עיין רמב"ם שם ה"א, ועיין כסף משנה ממנחות נח:

מצוה קיח

שְׁלֹא לְהִשְׁבִּית מֶלֶח מֵעַל הַקָּרְבָּן (לא תַעֲשֶׂה ס"ט)

הַזֵּהִיר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַנֵּי אֱהֲרֹן שְׁלֹא לְהִשְׁבִּית מֶלֶח מִהַקָּרְבָּנוֹת, כְּלוּמַר שְׁלֹא יִקְרִיבוּ שׁוֹם קָרְבָּן אוֹ מִנְחָה בְּלִי מֶלֶח, שְׁנֵאמַר (ויקרא ב, יג) 'וְלֹא תִשְׁבִּית מֶלֶח בְּרִית אֱלֹקֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ, וּכְתִיב (שם) 'עַל כָּל קָרְבָּנְךָ תִקְרִיב מֶלֶח'.

מִשְׁרָשֵׁי הַמִּצְוָה. שְׁאִינוּ מִדְרָךְ כְּבוֹד בְּקָרְבַן הַשֵּׁם שְׂיִהְיֶה תִפְּל בְּלִי מֶלֶח, הֲלֹא לְאָדָם אֵינְנוּ מֵאֲכִיל כָּל דְּבַר שֵׂיֵאָכֵל בְּלִי מֶלֶח, וְלִמְדָה תוֹרָה דְרָךְ אֲרִיז, דְּמִלְכוּתָא דְאַרְעָא כְּעִין מִלְכוּתָא דְרַקִּיעָא, עַל דְרָךְ הַכְּתוּב (מלאכי א, ה) 'הַקְרִיבֶהוּ נָא לְפָחַתְךָ' (רבינו בחיי ויקרא ב, יג). גַּם כִּי הַמֶּלֶח מְמַתֵּק וּמְטַעֵם הַבָּשָׂר, בֵּן הַחוּטָא יְהִי מַעֲשֵׂיו מְתוּקִים לְפָנָי יוֹצֵר כֹּל כְּשַׁעֲשֵׂה תְשׁוּבָה. וְכִמוֹ שֶׁהַמֶּלֶח לֹא נִפְסָד וּבְרִית כְּרוּתָהּ לוֹ מִשְׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית^א, בֵּן הַשֵּׁב בְּכָל נִפְשׁוֹ לֹא יִפְסִיד וְלֹא יֵאָבֵד לֹא בְּזָה וְלֹא בְּבֹא, וְתִהְיֶה נִפְשׁוֹ קִיּוּמָת לְעַד.

משנה הלכות

והעצים, וקרבן עצים^א. ונחלקו הפוסקים^א אם קטורת בעי מלח. ניסוך המים בחג לא בעי מלח^ב. יין נדבה בעי מלח^ט.

שאר פרטים. כתב הרמב"ן (ויקרא ב, יא) דמליחה כשרה בזר, ודברי הרמב"ם סותרים ממה שכתב בהל' מאכלות אסורות (פ"ט ה"ה) למה שכתב בהל' פסולי המוקדשין (פ"א ה"ז), ועיין שער המלך: המלח שמלחו בו הקרבנות, בא משל ציבור^א. עבר ולא מלח

קִיחַ) הַעֲשֵׂה וְהִלָּא. מצות עשה למלוח כל קרבן שיקריב לה^א, והעובר ולא מלח עובר בעשה ולא תעשה^ב. ומצוה למולחה כדרך שמולחין לצלי, ובדיעבד בכל שהוא ואפ' בגרגיר אחד מלח כשר^ג. ומצוה להביא מלח סדומית, או מלח אסתרוקנית, שחופרין מן הקרקע^ד. ודוחה את השבת^ה.

איזה קרבנות מולחים. וכל הקרב למזבח צריך מלח חוץ מיין הנסכים, והדם,

קִיחַ) א. עיין רש"י ויקרא ב, יג. **ב.** רמב"ם הל' איסורי מזבח פ"ה ה"א-י"ב. **ג.** שם ה"א. **ד.** מנחות כא. והובא במשנה למלך שם ובמנחת חינוך. **ה.** שם. **ו.** רמב"ם שם ה"א. **ז.** כסף משנה ולחם משנה שם, ועיין מנחת חינוך. **ח.** מנחת חינוך. **ט.** רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פט"ז ה"ד וכסף משנה שם. **י.** הל' יו"ט פ"ג ה"ד, כמצוין במנחת חינוך. **יא.** רמב"ם הל' איסורי מזבח שם ה"ג.

וְאָמְרוּ חַז"ל (ברכות ה.), 'נֹאמַר בְּרִית בְּמִלְחָה, וְנֹאמַר בְּרִית בְּיִסּוּרִין, כְּשֵׁם שֶׁהַמֶּלֶךְ מְמַתֵּק בְּךָ הַיִּסּוּרִין מִמָּרְקִין עֲזוּזוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּמוֹחֲלִין לוֹ' (עיין

מעמי מצות (לר"מ הכבלי) לא תעשה סח).

מנחות יט: רמב"ם הל' איכורי מזבח פ"ה, ספר המצוות לא תעשה צ"ט ומצות עשה ס"ב, סמ"ג לאוין ש"ב ועשין קע"ט.

מצוה קיט

לְתַקְרִיב מֶלֶךְ עַל כָּל הַקְּרָבָנוֹת (מצות עשה נ')

צִוְּתָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַלֵּךְ כָּל קָרְבָן וְכָל הַנִּקְרָב לְמִזְבֵּחַ, שֶׁנֹּאמַר (ויקרא ב, יג) 'עַל כָּל קָרְבָנְךָ תִּקְרִיב מֶלֶךְ'.

מִיִּשְׂרָאֵל הַמְּצֻוֶה. כָּבֵד כְּתִבְתִּי (במצוה קי"ח) וּמִשָּׁם תִּקְחֶנּוּ. וְהַרְמַב"ם (מור"ג ח"ג פמ"ו) כָּתַב בְּטַעַם הַמֶּלֶךְ כִּי מִנְהַג עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה הָיָה לְהַרְחִיק הַמֶּלֶךְ מִן הַקְּרָבָנוֹת, וּמֵאִסּוֹ וְלֹא הִקְרִיבוּ כֻּלָּל מִפְּנֵי שֶׁהַמֶּלֶךְ בּוֹלֵעַ הַדָּם, וְכִדֵּי לְהָרֵם פְּנֵיהָ זֹו צִוְּתָה הַתּוֹרָה לְמַלֵּךְ כָּל קָרְבָן (רבינו בחיי ויקרא ב, יג. ועיין עיר מקלט (לידא) מצוה קכ). גַּם כִּי הַמֶּלֶךְ תִּחַלְתּוּ מִיּוֹם, וְתוֹלְדָתוֹ לְרוֹת הָאָרֶץ עַל יְדֵי הַמָּטָר וְלְהוֹלִידָהּ וְלְהַצְמִיחָהּ, וּבִכְחַם הַשְּׁמֵשׁ הַמְּכַה בָּהֶם יַעֲשֶׂה מֶלֶךְ

משנה הלכות

מלח, ועיין יו"ד לענין המולח בשר בסוכר^א. ולפי הטעמים שכתבו הפוסקים במלח להקריב נראה דאין סוכר בכלל. גם כי חולקים עליו הפוסקים בעיקר חידושו.

שאר פרטים. המלח היה נתון בג' מקומות,

בלשכת המלח, ועל גבי הכבש, ובראשו של מזבח, בלשכת המלח מולחין עורות קדשים, ועל גבי הכבש היו מולחין האברים, ובראשו של מזבח הקומץ, והלבונה, והמנחות

לוקה, ואף על פי שלוקה הקרבן כשר חוץ מן המנחה^ב. ונוהג בזמן הבית בזכרי כהונה הראויים להקריב.

קיט) מצות עשה למלוח כל קרבן, ועיין מצוה קי"ח וכל זה שייך גם לכאן.

סוכר למליחה. ודע דבהלכות קטנות למהר"ם חאגיז (ס' רי"ח) כתב דמותר למלוח הקרבן עם סוכר דהוא מין

יב. שם הי"ב. **קיט) א.** עיין בשו"ת הלכות קטנות ובשו"ת דברי חיים.

וְנִהְפֵךְ טַבְעָם לְהִכָּרִית הַזְרָעִים, שְׁנֹאֵמַר 'גְּפָרִית וּמֶלַח שְׂרָפָה כָּל אֲרָצָה' (עין רמב"ן ויקרא שם), אֲמָנָם בְּכָל זֹאת יֵשׁ בּוֹ כַח שֶׁהִנְמַלַּח בּוֹ לֹא יִפְסַד לְעוֹלָם וּמַעֲמִידֵם וּמִמְתִּיקָם. וְרָמַז גַּם כֵּן שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁבָּעַל תְּשׁוּבָה עוֹמֵד אֵין צָדִיק גָּמוּר יְכוּל לְעֹמֵד, וְהֵבִין (עין ריקאנטי פר' ויקרא ד"ה כל המנחה).

מראה המקומות עיין מצוה ק"ח.

מצוה קב

דִּין פֶּר הָעֵלֶם דְּדָבָר שֶׁל צְבוּר (מצות עשה נ"א)

צְנוּת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁיקְרִיבו סְנֵהֲדָרֵי גְדוּלָה קָרְבֵן אִם טָעוּ וְהוֹרוּ שְׂלֵא כְּהִלְכָה וְעָשׂוּ הַקְּהָל אֹרְבָם עַל פִּיהֶם, שְׁנֹאֵמַר (ויקרא ד, יג-יד) 'וְאִם כָּל עַדְתֵי יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנִעְלָם דְּבָר מֵעֵינֵי הַקְּהָל וְגו'. וְהִקְרִיבו הַקְּהָל פֶּר בֶּן בְּקָר לְחַטָּאת'.

משנה הלכות

שסוברים שבדין הורו, ולא ידעו שטעו.^א ואינם חייבים עד שיורו בעבירה שחייבים על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת קבוע^ב ושיורו לבטל מקצת ולקיים מקצת המצוה.^ג הורו לעקור כל המצוה אינם חייבים בקרבן, דאין זה הוראה אלא שכחה, וכן לא בדבר שהצדוקים מודים בו.^ד

מעשה הקרבן. הפר שמביאים נשרף. הורו בעבודה זרה מחוייבים להקריב פר לעולה ושעיר לחטאת.^א שחיטתן בצפון וקיבול דמן בכלי שרת בצפון.^ב ודמן טעון הזיה על הפרוכת, ועל מזבח הזהב שבהיכל, ד' מתנות על ד' קרנות.^ג שירי הדם היה

הנשרפות, ועולת העוף.^א הקריב בלא מלח הקרבן כשר, חוץ מן המנחה שהמלח מעכב בה.^ב העובר והקריב בלא מלח לוקה. ונוהג בזמן הבית בזכרי כהונה הראויים לעבוד עבודה.

קכ) הוראת בית דין ומעשה קהל. אין הבית דין מביא קרבן עד שיהיו סנהדרי גדולה של שבעים ואחד, וראש בית דין עמהם בשעה שהורו, ויהיו כולם ראויים להוראה, ויטעו רובם בדבר שהורו בו, ואינם חייבים עד שיורו בפירוש לעם מותרים אתם לעשות.^א ואינו חייב עד שיעשו הקהל או רובם על פיהם,^ב כלומר

ב. רמב"ם הל' איטורי מזבח פ"ה הי"ג. ג. שם הי"ב. **קכ) א.** רמב"ם הל' שגגות פ"ב ה"ב. ב. שם ה"א-ב. ג. שם ה"ב. ד. שם ה"א. ה. רמב"ם שם פ"ד ה"ב. ו. שם ה"א-ב. ז. שם פ"ב ה"א. ח. שם הל' מעשה הקרבנות פ"ה ה"ב-ג. ט. שם הי"ג.

מִשְׂרָשֵׁי הַמִּצְוָה. לְפִי שֶׁהַמַּחְטִיא אֶת הָרָפִים צָרִיךְ כַּפָּרָה גְדוֹלָה, וְאֶפְלוּ
 בְּשׁוּגָה, כִּי שִׁנְגַת תְּלִמּוּד עוֹלָה זָדוֹן (אבות פ"ד מ"ג). וְעַל כֵּן בְּהִגִּיעַ
 אֶל הַגְּדוֹלִים טְעוֹת בְּדָבָר, יְדוּעַ כִּי בַחֲלֻשַׁת הַשִּׁכָּל אֲרַע לָהֶם שִׁנְתַּעֲוִרוּ
 עֵינֵיהֶם וְלֹא רָאוּ וְהַחְטִיאוּ אֶת הָרָפִים כְּדַכְתִּיב 'וְנַעֲלֶם דְּבָר', וְרֵאוּיִים
 לְחִזְקוֹ עַל כָּל פָּנִים, עַל כֵּן יִבֹּאוּ אֶל הַבַּיִת אֲשֶׁר שָׁפַע הַשִּׁכָּל עָלָיו, וְיַעֲשׂוּ
 מַעֲשֵׂה הַקָּרְבָן וְיִפְתְּחוּ עֵינֵיהֶם וְיִשְׁיִבוּ אֶל לִבָּם וְיִבְקָשׁוּ כַּפָּרָה, וּמִתּוֹךְ
 מַחְשַׁבַת טְהָרָה זֶה יִשְׁגִּיחוּ וְיִשְׁכִּילוּ בְּכָל הוֹרָאתָם לְעוֹלָם (חינוך). הַקָּרְבָן בָּא
 מִשָּׁל צְבוּר שֶׁהֵם עָשׂוּ מַעֲשֵׂה הַחֲטָא, וּבְלִי דַעַת נִפְשׁ לֹא טוֹב. וְהַכְּתוּב
 הִקָּל עַל הַיְחִידִים שְׁלֹא יִצְטָרֵךְ כָּל יְחִיד וְיְחִיד לְהֵבִיא קָרְבָן עַל שִׁנְגַתוֹ,
 אֲלֵא כָּל שִׁבְט וְשִׁבְט יָבִיא קָרְבָן אֶחָד עַל כָּל הַשִּׁבְט, שֶׁהַדָּבָר קְרוּב לְאָנָם
 וְלֹא אָנָם גָּמוּר. וְעַל דֶּרֶךְ הַסּוּד כִּי יֵשׁ לְמַעְלָה ע' סְנֵהֲדָרִין וְעָלֶיהָ רֵאשׁ
 אֶחָד, וְהַמִּשְׁפִּיל יָבִין (מצודת הוד (לרדב"ז) מצוה תכח).

הוריות ב. רמב"ם הל' שגגות פ"ב, ספר המצוות מצות עשה רי"ח, סמ"ג עשין רי"ז.

משנה הלכות

הוּו רוב, הוּו רק ז' שבטים בארץ ישראל
 וחטאו ד' שבטים, והם רוב שבטי ארץ
 ישראל, אמנם הם מיעוט הקהל כגון
 שהשלשה שבטים מרובים באוכלוסין, אזי לא
 מיקרי רוב קהל דבעינן דוקא רוב של כל
 שבטי ישראל. ושבט אחד איקרי קהל, ומנשה
 ואפרים נחשבו לשבט אחד לענין זה.^י ונוהג
 בזמן הבית בסנהדרי גדולה.

שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון^א,
 ומקטיר האימורין על גבי מזבח החיצון.^ב
 חסר אחד מכל התנאים, הבית דין פטורין
 מקרבן וכל מי ששגג מביא חטאת קבוע
 כיחיד ששגג.^ג

מהו קהל. יושבי ארץ ישראל קרויין קהל
 לענין היכי דבעי רוב קהל, וז' שבטים

י. ע"פ משלי יט, ב. יא. שם הי"א. יב. שם הי"ח. יג. שם הל' שגגות פ"ג ה"א. יד. שם פי"ב ה"א.
 ופי"ג ה"ב.

מצוה קבא

דין חטאת קבוע (מצות עשה נ"ב)

צוה הקדוש ברוך הוא שִׁיבִיא הַיְחִיד קִרְבַּן חַטָּאת קְבוּעַ אִם שָׁגַג בְּאֶחָד מֵהַעֲבֻרוֹת שְׁזוֹנֵן בְּכֶרֶת, שְׁנֹאֲמַר (ויקרא ד, כז-כח) 'וְאִם נִפְשׁ אַחַת תַּחַטָּא בְּשִׁגְגָה מֵעַם הָאָרֶץ וְגו'. וְהִבִּיא אֶת קִרְבָּנוּ שְׂעִיר עִזִּים'.

מִשְׂרָשֵׁי הַמִּצְוָה. בְּעִבּוֹר שְׂמַעְשָׂה בְּנֵי אָדָם נִגְמָרִים בְּמַחְשָׁבָה וּבְמַעֲשָׂה, צוה ה' כְּאִשֶׁר יַחַטֵּא יִבִּיא קִרְבָּן וַיִּסְמְךָ יָדָיו עָלָיו כְּנֹגֵד הַמַּעֲשָׂה, וַיִּתְּוֹדֶה בְּפִיו כְּנֹגֵד הַדְּבָר, וַיִּשְׂרֹף בְּאֵשׁ הַקֶּרֶב וְהַכְּלִיזוֹת שֶׁהֵם כְּלֵי הַמַּחְשָׁבָה וְהַתְּאוּהָ, וּכְרַעִים כְּנֹגֵד יָדָיו וְרַגְלָיו שֶׁל אָדָם שְׂעוֹשִׂים כָּל מְלֹאכְתּוֹ, וַיּוֹרֵק הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ כְּנֹגֵד דָּמוֹ וְנַפְשׁוֹ, כְּדִי שְׂיַחְשֵׁב אָדָם בְּעֲשׂוֹת כָּל אֱלֹהֵי כִי חַטָּא לְאֱלֹקִים בְּגוֹפוֹ וְנַפְשׁוֹ. וְרֹאוּי לוֹ שְׂיִשְׁפֹךְ דָּמוֹ וַיִּשְׂרֹף גּוֹפוֹ, לוֹיֵא חֶסֶד

משנה הלכות

וידע וחזר ושכח ושגג בסוף אינו חייב, מפני שהיתה ידיעה בינתיים, וידיעות מחלקות. שגג בכרת והזיד בלאו הוה שוגג, כרבי יוחנן, הזיד בכרת ושגג בקרבן לא הוי שוגג. שגג בכרת והזיד במיתת בית דין חייב קרבן, ועיין במנחת חינוך.

עשה כמה עבירות. עשה עבירה כמה פעמים בהעלם אחד ואחר כך נודע לו, אינו חייב אלא חטאת אחד. עשה עבירות הרבה כמה פעמים בהעלם אחד, כגון חילל שבת כמה פעמים, או בא על הנדה כמה ביאות, או אכל דם כמה פעמים, ואח"כ נודע לו, חייב על כל שם עבירה קרבן אחד. וצריך שיודע לו באיזה חטא חטא, כגון שאכל

קבא) חטאות היחיד. על שגגת מ"ג עבירות מביא אדם חטאת קבוע, אלא שיש חילוקים בקרבנות, שגג בעבודה זרה מביא עז בת שנתה בין שהוא הדיוט או כהן גדול או מלך הכל שוין בו, שגג באחד משאר עבירות שיש בהם כרת ודוקא לא תעשה, הדיוט מביא שעיר עיזים או נקבה מן הכשבים, מלך מביא שעיר עיזים לחטאת, כהן גדול מביא פר בן בקר לחטאת והוא נשרף. והחילוק בין הקרבנות יורה לכל בר דעת שיש טעם כמוס לכל פרט ופרט וסוד ה' ליראיו.

שגג בחלק מהעבירה. אינו חייב עד שיהא שוגג מתחילה ועד סוף, שגג מתחילה

הַבּוֹרָא שְׁלַקַּח מִמֶּנּוּ תְמוּנָה וְכִפֵּר אֶת הַקָּרְבָן שֶׁיְהִיָּה דָמוֹ תַּחַת דָּמוֹ
 וְנִפְשׁ תַּחַת נִפְשׁוֹ. וְרֵאשִׁי אֲבָרֵי הַקָּרְבָן כְּנֹגֵד רֵאשִׁי אֲבָרָיו. וְהַמְנוֹת צֹוּה
 לְהַחֲיוֹת בָּהֶם מוֹרֵי הַתּוֹרָה שֶׁיִּתְפַּלְלוּ עָלָיו. וְקָרְבַן הַתָּמִיד בָּא בְעֵבוֹר
 שֶׁלֹא יִנְצְלוּ הַרְבִּים מִחַטָּא תָּמִיד וְעַל כֵּן צְרִיכִים כִּפְרָה תָּמִיד (רמב"ן ויקרא
 א, ט. ועיין ריקאנמי פר' ויקרא ד"ה אם עולה). וְגַם הִכְתִּיב הַמְכַפֵּר צָרִיךְ לְרֵאוֹת אֶת
 הַמְתַּכְפֵּר וּלְכוּן לְכַפְּרָתוֹ. וְלָכֵן עָשׂוּ הַכִּיּוֹר בְּמֵרְאוֹת הַצּוֹבְאוֹת, כִּי בְשִׁפְתָּהּ
 מְקַרֵּב קָרְבַן נְשִׁים, מִסְתַּפֵּל בְּכִיּוֹר וְרוֹאֶה בּוֹ פְּרִצוֹף הָאִשָּׁה הַמְבִיָּאָה
 הַקָּרְבָן (מצודת דוד (רדב"ז) מצוה שנ. ועיין ריקאנמי שם).

שבת סח: עג. רמב"ם הל' שגגות פ"א-ב ופ"ו-ז, ספר המצוות מצות עשה ס"ט, סמ"ג עשין
 רנ"ג, וראים שם"ג.

משנה הלכות

מביא כשעת החטא'. חטא כשהיה הדיוט
 ונתמנה להיות נשיא מביא כשעת החטא,
 אכל חצי זית חלב כשהוא הדיוט, ונתמנה
 להיות נשיא או להיפוך, אינו מצטרף
 ופטור מקרבן".

פרטי הקרבן. וחטאת קבועה פירושו
 שמביא קרבן קבוע בין לעני
 ובין לעשיר²⁷, והוא קדשי קדשים²⁸, וטעון
 סמיכה²⁹, ואינו טעון נסכים³⁰. ונוהג בזמן
 הבית בזכרים ונקבות.

חלב ודם או שגג באחותו או נידה, ואינו
 יודע איזה מהם פטור, אע"פ שידוע בודאי
 שעבר על לא תעשה שיש בו כרת, פטור
 מקרבן חטאת שנאמר (ויקרא ד, כג) 'אשר
 חטא בה' עד שמבורר לו וידע החטא'. בעל
 ב' נשים נידות ואינו יודע איזה מהן, חייב
 קרבן³¹. טעה בדבר מצוה כגון הוציא לולב
 ביו"ט שחל בשבת פטור מקרבן³².

שינוי במעמד החוטא. חטא כשהיה
 נשיא, ואחר כך עבר מנשיאותו,

ז. שם פ"ב הל' ג ופ"ח הל' ה. ח. שם פ"ב הל' ה. ט. שם ה"י. י. שם פט"ו הל' ט. יא. שם ה"י. יב. שם פ"א
 הל' ג. יג. שם הל' מעשה הקרבנות פ"א הל' ז. יד. שם פ"ג הל' ו. טו. שם פ"ב הל' ב.

כאפט אייך מיט כלל ישראל

אויף דעם נייעם מחזור פון סדר

מצוה יומית

די פרייטאג כ"ח חשון

לכבוד די נייע מחזור איז ארויסגעדרוקט געווארען
א נייע מהדורא מאירת עיניים פונעם ספר הק'
מהדרות בערקאוויטש, נדבת הרבני הנגיד
ר' אברהם פנחס בערקאוויטש שליט"א תשוח"ל

לרגל התחלת מחזור החדש

- נדבן חשוב שיחי' מנדב את ספר מצות המלך ב' כרכים מפוארים לכל הבתי מדרשים והיכלי הישיבות
- הייבט אן פאר לערנען א שיעור אין די מחזור און מיר וועלען אייך צושטעלען די ספרים און נאך בחינם
- צו באקומען די לוח פון די מחזור פארבינדט אייך מיט'ן מפעל
- מען קען הערן א טעגליכע שיעור אויפן טעלפון #21 9118-255-718
- מען קען באשטעלן די ספר ביים מפעל לרגל התחלת המחזור

(347) 692-8777

לאט איבער א נעמענדיג אדער שיקט א טעקסט

MitzvaYomis@gmail.com

צו באקומען די ספר הק' מצות המלך אין אלע ספרים געשעפטען